

Второ заседание

Събота 26 декември 1964 г.

(Открито в 9 ч.)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: (Звъни) Другарки и другари народни представители! В заседателната зала присъствуват 243 народни представители. Следователно налице е необходимият кворум.

Откривам второто заседание на Народното събрание.

Продължаваме с разглеждане на законопроектите за държавния народностопански план и бюджета за 1965 г.

Пристъпваме към разисквания по двата законопроекта.

Давам думата за изказване на народния представител Иван Пръмов.

Иван Пръмов: (От трибуната) Другарки и другари народни представители! Разглеждането и утвърждаването на народностопанския план и бюджета на държавата от Народното събрание е акт от огромно значение. Планът за развитие на народното стопанство събира като във фокус дейността, силите, стремежите и мечтите на нашия народ и ги насочва най-концентрирано и целесъобразно към изграждането на социализма и комунизма. С изпълнението на плана във всички отрасли е свързано не само увеличаването богатствата на нашето общество, изграждането на социализма, но и осигуряване благоденствието и щастието на отделната личност у нас, на всеки гражданин на републиката.

Проектопланът за 1965 г. е в духа на целите и задачите, поставени от Осмия конгрес на Българската комунистическа партия за развитието на нашата икономика и целокупния живот в страната до 1980 г.

Кои са неговите най-характерни моменти, които привличат нашето внимание?

В проектоплана е реално заложено по-нататъшното увеличаване на националния доход, най-синтезиращият показател, който определя дали един план е правилно съставен. Радостното тук е, че националният доход у нас продължава

да расте с голям темп. Така например, ако през 1963 г. прирастът в нарастването на националния доход възлизаше на 371,8 хил. лв., то прирастът през 1965 г. ще бъде вече 461,3 хил. лв. Това много добре говори за жизнеността на нашата икономика, за нейното бурно развитие на здрава основа.

На второ място, особено важен момент на проектоплана е увеличаването на производството — промишлено и селскостопанско, през 1965 г., което се гарантира с по-нататъшното развитие на материално-производствената база. Така през 1965 г. производството на средства за производство — електроенергия, въглища, минерални торове, машини и съоръжения за народното стопанство, ще се увеличи с 12,7% спрямо достигнатото през 1964 г. Заедно с това с 6,4% ще се увеличи производството на предмети за потребление. Със 7,7% ще се увеличи производството в селското стопанство, което изцяло отива за задоволяване потребителните нужди на народа. В тази връзка трябва да отбележа, че са създадени условия с плана за 1965 г. да се направи сериозна крачка напред в решаването на зърнено-хлебния проблем, който беше поставен от Осмия конгрес на партията като задача номер едно в областта на селското стопанство. Производството на пшеница и ръж ще се увеличи спрямо 1964 г. с 425 хил. т, ще се увеличи производството на редица други важни селскостопански произведения, например: на слънчогледово семе с 40 хил. т, на неомаганен памук — с 4 хил. т, на плодове и грозде — общо с 522 хил. т. През 1965 г. ще се увеличи и производството на месото с 10,5 хил. т, на млякото — с 60 хил. т, на яйцата — с 47 млн. бр. и т.н. В резултат на това ще се подобрява все повече снабдяването на трудещите се с хранителни продукти.

На трето място, това, което е особено характерно за проектоплана, е правилното залагане на пропорциите в развитието на всички отрасли на народното стопанство. Това е голямо достойнство на нашия проектоплан. С капиталните вложения, които ще се използват през 1965 г., се осигурява възможността за едновременно развитие на всички отрасли, като съвсем правилно се продължава утвърдената от Априлския пленум линия на индустриализация на страната, изграждане на нашата химия, металургия, енергетика и машиностроене и в унисон с тях — нашата лека и хранителна промишленост, селско стопанство и транспорт.

Много пъти вече е изтъквано, че линията на индустриализацията е жизнено необходима за цялостното развитие на живота в страната. И правилно. Тази линия трябва неотстъпно да защитаваме и провеждаме докрай. Позволете ми да се спра на огромното и благотворно влияние на индустриализацията на страната върху по-нататъшното развитие на селското стопанство.

Производството на минерални торове през 1965 г. ще се увеличи с повече от 40 хил. т азот и фосфорна киселина — към 100%, а с определените капитални вложения по плана на Комитета за химия и металургия, които само за 1965 г. надминават 40 млн. лв., се подготвят условията през 1967 г. да се достигне производство само на азот в 100% 405 хил. т, когато се включи в действие Чиренският АТЗ и над 260 хил. т във фосфорна киселина. Също по плана на Комитета по химия и металургия се изграждат мощности за производство през 1967 г. на 12 хил. т цинеб и на редица други препарати и химикали за селското стопанство.

С увеличаване мощностите на нашето машиностроене започна редовното производство и снабдяване на селското стопанство с трактори и самоходни шасита. През 1965 г. то ще получи 312 трактора и 992 шасита, родно производство.

Това е изключително важно за селското стопанство, тъй като с помощта на торовете и препаратите за растителна защита, с помощта на механизацията в най-голяма степен се съдействува на борбата за увеличение добивите, за повишаване качеството на продукцията, за увеличаване производителността на труда. Само така ще се изпълни задачата — от единица площ да получаваме най-много продукция, с най-малко разход на труд и материални средства, т.е. само така селското стопанство ще стане високорентабилно.

Индустриализацията на страната и особено развитието на машиностроенето създава условия за заангажиране в производството на онази част от работната ръка от село, която в резултат на механизацията на селското стопанство се явява излишна. Това фактически съдействува за увеличаване механизацията, а заедно с нея и производителността на труда в селското стопанство. Статистическите данни показват, че в сравнение с 1939 г., когато в селското стопанство беше заето над 80% от населението на страната, сега при два пъти по-малко население в село се произвежда 117,7% повече продукция.

Сега, когато говорим, че трябва да отидем още по-нататък в увеличаването и поевтиняването на селскостопанското производство, да направим нашето селско стопанство рентабилно не само от гледище на вътрешния пазар, но и от гледище на международния пазар, ние не можем да не провеждаме политика на предимствено развитие на нашата промишленост — химическа, енергийна, машиностроителна и пр. И ако ние с благодарност към партията говорим за благотворното влияние на линията на Априлския пленум, то е защото тя намери тогава сили да направи решителен завой към бързо индустриализиране на страната и в същото време да създаде обективни условия за бързо развитие на селското сто-

панство. За тези големи успехи в развитието на всички клонове на нашата икономика не можем да не отправим нашата гореща благодарност и към КПСС и народите на братския Съветски съюз, които най-безкористно ни помагат да се развиваме напред във всички области на живота.

В същото време обаче, когато ние отчитаме радостни резултати от успешното провеждане линията на Априлския пленум в развитието на нашата икономика, някои личности, които не са съгласни с тази линия, особено с ускорената индустриализация на страната, се мъчат да критикуват тази линия, като казват, че много голям процент от националния доход отива за индустриализацията, а това изтощавало уж нашата икономика и понижавало жизнения уровень на народа. Вярно ли е това? Не, разбира се. Вярното тук е само това, че такива хора действително нищо не разбират от икономика, нищо не разбират от това, как трябва да се развива икономиката едновременно с увеличаване жизнения уровень на народа. Какви са фактите в това отношение? През 1956 г. националният доход на страната беше стигнал едва 2763 млн. лева. Тогава 14% от него, т.е. едва 395 млн. лв., бяха заделени за фонд натрупване, а 86%, голям процент наистина, но фактически само 2368 млн. лв., бяха заделени за фонд потребление. Какво е положението през 1964 г.? През тази година 24,4% от националния доход бе заделен за фонд натрупване, т.е. 10,4% повече от 1956 г. (относително взето), а фактически 1372 млн. лв., или 286% повече от 1956 г. През 1964 г. само 75,6% от националния доход бе заделен за фонд потребление, т.е. 10,4% по-малко от 1956 г. (пак относително взето), а фактически народът разполагаше с фонд потребление, възлизащ на 4255 млн. лв., т.е. с 1857 млн. лв. в повече от 1956 г. А зад тези 1857 млн. лв. в повече се крият съответно количество стоки и др. блага, които нашият народ има на разположение в повече от 1956 г. Пита се кога нашият народ живееше по-добре — когато по-малък процент от националния доход ли се заделяше за фонд натрупване, но и далеч по-малък беше фондът за потребление, или когато националният доход нарасна повече от 2 пъти и макар че от него се заделяха над 10% в повече за фонд натрупване, все пак за фонд потребление останаха 1857 млн. лв. в повече? Разбира се, че жизненият уровень на нашия народ сега стои далеч по-високо, отколкото през 1956 г.

Изводът е, че само тази линия на развитието на икономиката е правилна, която води до увеличението на националния доход, защото в него се крие благоденствието на народа. След Априлския пленум 1956 г. тази линия залегна като закон в основата на икономическата политика на партията, тя е в основата на проектоплана за развитието на народното стопанство и през 1965 г. и това е най-радостното!

Другарки и другари народни представители! Нашето селско стопанство има огромни успехи след Априлския пленум на Централния комитет — както в изграждане материалната му база, така и в увеличаване на производството и доходите на кооператорите.

Особено големи са резултатите в разширяване материално-техническата база, с което се създадоха условия за ускоряване процеса на интензификацията на селскостопанското производство. Известни са големите успехи в разширяване на механизацията в селското стопанство, в изграждане на поливните площи, които достигнаха близо 21% от цялата обработваема земя, в разширяване трайните насаждения, в увеличаване броя на овцете, свинете и птиците.

В резултат на разширяване материално-техническата база през периода 1956—1964 г. се утвърди един непрекъснат темп на увеличение на селскостопанското производство, който, изразен в процент, се равнява на 5,4% годишен прираст срещу 2,2% през периода 1953—1956 г. По този начин ние осигурихме значително по-висок темп на увеличение на нашето селскостопанско производство, отколкото на редица капиталистически страни. Така например, докато ежегодното увеличение на селскостопанското производство у нас за 1957—1962 г. е 4,1%, то за САЩ е 2%, ГФР — 2,3%, Италия — 2,9%.

Още по-ярко потвърждение правилността на партийната и правителствената политика по въпросите на селското стопанство представляват резултатите от изпълнението на плана за 1964 г.

По предварителните отчетни данни на ЦСУ планът в областта на селското стопанство за 1964 г. се изпълнява с 8,6% прираст спрямо 1963 г. Характерно при това е, че докато прирастът в селското стопанство през 1962 г. спрямо 1961 г. беше 4,2%, през 1963 спрямо 1962 г. — 2,7%, то през 1964 спрямо 1963 г. отива на 8,6%.

През тази година селското стопанство даде на нашия народ 200 хил. т пшеница в повече от 1963 г., 294 хил. т царевича в повече, 44 хил. т ечемик, 868 хил. т захарно цвекло, над 25 хил. т тютюн ориенталски, 18 хил. т фасул, 89 хил. т лук, 71 хил. т картофи, 53 хил. т ябълки, 43 хил. т праскови в повече от 1963 г. През 1964 г. се получи рекордно производство от някои много важни култури, като царевичата, захарното цвекло, лука, картофите, ечемика и прасковите.

Значително повече продукция спрямо 1963 г. се получи тази година и от животновъдството. Общата животинска продукция, изчислена в пари по цени 1962 г., се увеличи от 856,6 млн. лв. за 1963 г. на 954,1 млн. лв. за 1964 г., или 11,4%, в т.ч. животновъдният фонд — с 15,8%, а продуктите от жи-

вотновъдството — мляко, яйца и вълна — с 8%. С 52 000 т се увеличи производството на месото, със 116 000 хил. лв. млякото, с повече от 1000 т вълната, с повече от 42 милиона броя се увеличи производството на яйца.

Приведените данни говорят, че нашето селско стопанство се развива на стабилни основи. Мерките, които взеха досега и продължават да вземат Централният комитет и Министерският съвет за неговото по-нататъшно укрепване и развитие, са правилни. Особено важно е това, че те са комплексни, т.е. наред с разширяване материалнопроизводствената база се увеличава и материалната заинтересуваност. Това съчетание в мерките е причина нашето селско население да работи през последните години с повече упоритост, дисциплина и ентузиазъм, отколкото когато и да било по-рано.

Достигнатите успехи обаче все още не могат да удовлетворят наличните нужди. На пазара все още не сме създали изобилие от евтини селскостопански произведения. Селскостопанските произведения, които продаваме на международния пазар, все още не могат да конкурират тези от другите напреднали страни, тъй като нашето производство има все още висока себестойност.

Това не е в наш интерес, защото ние развиваме селско стопанство не само за да удовлетворим нуждите на нашия народ, но и да търгуваме на международния пазар със селскостопанска продукция. Така е с тютюна, със зеленчуците, с плодовете, с гроздето и виното. От това нашият народ и по-специално нашият селянин са много заинтересувани. Но за това е нужно да направим рентабилно селскостопанското производство не само в сравнение с вътрешния ни пазар, но и в сравнение с международния пазар. Точно в това направление развитието на нашата икономика, линията на индустриализацията на страната, утвърдена от Априлския пленум и Осмия конгрес на партията, подпомага в най-голяма степен развитието на селското стопанство по пътя на интензификацията и създава условия за висока рентабилност на неговото производство.

Искам да се спра на въпроса за капиталните вложения в селското стопанство през 1965 г. Те представляват една огромна сума от 354 млн. лв., т.е. над 10 милиона лв. повече от миналата година, или над 21% от общите капитални вложения в страната. Тази сума сама по себе си говори какво голямо значение отдават партията и правителството на въпроса за разширяване материално-техническата база и за осигуряване трайни фактори за високо производство в селското стопанство.

През 1965 г. ще се решат важни въпроси на селското стопанство със средствата, които се заделят за капитални вложения в него.

Ще се увеличи още повече механизацията, за която цел се предвиждат 88 000 хил. лв. През 1965 г. ще се доставят 5780 физ. трактора, 11 298 камиона. Големи суми ще се разделят за доокомплектуването на тракторния и камионния парк с прикачни машини и ремаркета. Ще бъдат доставени 2233 броя тракторни растителнозащитни машини и над 8000 други пръскачки, 146 броя семечистачни машини, 3360 броя редосеялки, 5230 най-различни плугове, над 4700 броя култиватори. На селското стопанство ще бъдат доставени над 4660 броя ремаркета. С тези прикачни почвообработващи и други машини ще се увеличи използваемостта на тракторната тяга, ще се подобри обработката на почвата, ще се улесни растителната защита, ще се разшири базата за комплексна механизация на културите.

Както е известно, едно от тесните места на селското стопанство сега е транспортът. С доставката на камионите и особено на ремаркетата напрежението ще се облекчи. Този проблем обаче ще се реши не за 1 година, а за 3—4 последователни години, през които трудово-кооперативните земеделски стопанства и държавните земеделски стопанства ще бъдат снабдени ежегодно с по няколко хиляди камиони и ремаркета.

На второ място, средствата за капитални вложения през следващата година се насочват за изграждане на фуражната промишленост. За тази цел ще бъдат отделени 7 033 000 лв. Ще бъдат изградени три нови завода за фуражни смески, ще се работи по разширяване производството на костно брашно, на дикалциев фосфат, ще се доставят инсталации за облъчване на фуражните дрожди за получаване витамин Д₂ и сушилни инсталации за производство на около 30 хил. т люцерново брашно за нуждите на фуражната промишленост. През 1965 г. ще се подготви работата за разширяване на производството на антибиотици за животновъдството за 1966 и 1967 г.

На трето място, средствата на капиталните вложения в селското стопанство за 1965 г. се насочват към по-нататъшното разширяване на поливните площи. За селското стопанство при нашите условия поливното земеделие е жизнено необходимо. През 1965 г. ще продължи работата по изграждането на 95 обекта от Главно управление водно стопанство. От тях 31 ще бъдат завършени, в експлоатация ще влязат 329 хил. дка нови поливни площи, с което в края на 1965 г. поливната площ на страната ще достигне близо 19 млн. дка.

За капитални вложения по плановете на ТКЗС се предвижда да бъдат изразходвани 250 млн. лв., в това число 59 млн. лв. дългосрочен кредит от държавата. Тези средства ще бъдат изразходвани за повишаване ефективността на създа-

дената материално-производствена база, както и за нейното разширение.

Средствата за капитални вложения са наистина много. Ето защо изниква съвсем постоянен въпросът за тяхното най-ефективно използване. Трябва да отбележа, че не са малко примерите, които показват колко неефективно се използват капиталните вложения от някои ръководители на трудово-кооперативните земеделски стопанства.

Голям недостатък например в това отношение е увлечението да се строят скъпи животновъдни сгради и административни палати. С това увлечение следва да се ликвидира още тази година.

Сериозни грешки се допускат по разхода на средства за капитални вложения и в механизацията. Най-често грешките се свеждат дотам, че не се купуват онези машини, които са най-нужни, не се купуват комплект машини, за да се организира комплексна механизация.

Повелята на този етап от развитието на нашето селско стопанство е средствата да се насочат към най-ефективните отрасли, обекти и дейности, откъдето най-бързо ще се възстановят.

Капиталните вложения, които се насочват към селското стопанство, както и огромната му материална база, която е вече създадена, обективно гарантират изпълнението на плана за селското стопанство през 1965 г. Налице са големи резерви за увеличаване на селскостопанската продукция. Налице са обаче и много слабости в организацията на труда на хората, в използването на земята, машините, животните, трайните насаждения и поливните площи, по използване високодобивните сортове и торовете, които се отразяват възпиращо за още по-бързото увеличение на производството.

За успешното изпълнение на плана в селското стопанство за 1965 г. главното е да се постави ръководството на селското стопанство на научни основи, да се използва богатият опит, натрупан в челините производствени единици, звена, бригади, ферми и кооперативи, най-широко да се внедряват научните достижения в практиката.

За осигуряването на по-големи стопански резултати, за изпълнение и преизпълнение на плана през 1965 г. се налага в ТКЗС и ДЗС да се направи сериозен преглед на изпълнението на плана през 1964 г., както и икономически анализ на резултатите и на тази основа да се набележат мероприятия за още по-пълно използване труда на хората и на материалната база. Главното сега е да се използва най-пълно огромната материална база в селското стопанство.

Особено внимание във връзка с подготовката за изпълнение на плана за 1965 г. трябва да се обърне на материалните стимули, като бъдат вкарани в действие още по-ефективни

форми на допълнително заплащане и премиране на труда при отглеждане на културите и животните.

Следва да се организира преглед — анализ и преценка, на резултатите от внедряване на техническия прогрес през изтеклата стопанска година и на тази основа като неразделна част от финансово-производствения план се състави планът за техническия прогрес във всяко ТКЗС и ДЗС през 1965 г.

При анализиране дейността на бригадите и звената, при преценяването на действието на материалните стимули и резултатите от внедряване на техническия прогрес в селското стопанство централно място трябва да се отдели на въпроса, как се използва механизацията. Много ТКЗС добре използват машините. Все повече процеси се механизират. Боят се последователно и настойчиво за комплексна механизация в производството и имат значителни успехи. Всяка машина са поставили на стопанска сметка, а сега отиват и към това всяка машина да поставят и на самоиздръжка. Ето това трябва да се направи с техниката във всяко ТКЗС и ДЗС през 1965 г. Неправилното и непълно използване на техниката е един от най-важните източници за увеличаване производствените разходи за единица продукция и, обратно, техниката може да допринесе най-много за снижаването на тези разходи. И това е най-главното нейно предназначение.

През 1965 г. трябва да се направи решителен прелом в използването на поливните площи. Редица ТКЗС умеят да използват поливните си площи и от тях черпят големи доходи.

Но, другарки и другари народни представители, използването на поливните площи все още си остава най-слабото място в работата на държавните и кооперативните земеделски стопанства. Колко вода се разпилява ненужно, колко култури остават непоleti, колко се поливат ненавреме или се поливат само по един път — това всеки организатор на селскостопанското производство добре знае. Следователно трябва да се вземат и мерки, за да не се допускат тези слабости и през 1965 г.

Откъде идват главно тези слабости? Те идват оттам, че ръководителите на ТКЗС не вземат мерки за повишаване производителността на труда при поливането. Например сега производителността на труда при стария начин на гравитачно поливане е ниска — 4—5 дка на човек на смяна. Съществуват начини и пътища да се повиши решително производителността на труда при поливането. В много трудово-кооперативни земеделски стопанства и държавните земеделски стопанства има дългогодишен опит на поливане по гравитачен начин с помощта на съответно обучени хора и поливачен инвентар, при което за една смяна се достигат 20—40 и повече декара на поливач. Във връзка с това е нужно да се вземат мерки, и

то още сега през зимните месеци и рано през пролетта за обучение на поливачи, за доставка на инвентар и за подготовката на площите за високопроизводително гравитачно напояване.

Освен това ръководствата на ТКЗС трябва да си направят добра сметка, какви култури да отглеждат на поливните площи и как най-добре ще използват наличните минерални торове. Само така поливните площи ще се използват най-ефективно и като много важен фактор за успешното изпълнение на плана за 1965 г.

През 1965 г. в центъра на вниманието трябва да се постави и проблемът за превръщане на нашето животновъдство във високопродуктивно и високорентабилно. Независимо от успехите, които бяха завоювани, животновъдството в трудово-кооперативните земеделски стопанства и държавните земеделски стопанства е все още губещ отрасъл. Това силно дърпа икономиката на стопанствата назад.

Защо изостава нашето животновъдство? Три са основните причини: много ниската производителност на труда в животновъдните ферми, недостатъчното и непълноценно хранене на животните, в много случаи лошата използваемост на животните — високата смъртност, яловост и т.н.

Тези три причини могат в основни линии да бъдат отстранени още в началото на 1965 г.

Да вземем производителността на труда. Сега на един зает в говедовъдството в трудово-кооперативните земеделски стопанства се падат пет крави и 15 телета, общо взето, а поотделно по 15—16 крави, или 30—35 телета; в птицевъдството — по 850 птици-носачки или по 1920 пилета за угояване; в свиневъдството — по 20—25 свине-майки или по 280—370 свине за угояване. В говедовъдството са заети 64 хиляди души, в птицевъдството 12 382 души, в свиневъдството и свинеугояването 14 500 души, в овцевъдството — 79 800 души, или общо над 170 хиляди души. Това е огромна армия, която е заета в нашето животновъдство главно поради това, че е ниска производителността на труда.

Кооператорите-животновъди сравнително другите кооператори получават най-голямо възнаграждение на труда. Почти няма случай животновъд да получава по-малко от 100 лв. месечно и с право получава тези пари. Те имат почти непрекъснато работно време през цялата година при лоши хигиенични условия. Но трябва да се признае, че обемът на работата, която извършва през своето работно време един телчар, който се грижи за 30—35 телета, или един кооператор, който се грижи за угояване на 280—370 свине, или за отглеждане на 25 свине-майки, или на 850 птици-носачки, е много малък, не съответствува на получаваната заплата. Не бива в никакъв случай да се подценява трудът на животно-

въдите. Той е достоен за уважение, от голямо значение за обществото и за икономиката на страната. Но при наличието на такива прекрасни примери като прочутия видински свиневъд бай Марин Захариев, който се грижеше за повече от 80 свине-майки без механизация; на телчарите от ДЗС — Стара Загора, които се грижат по за 200 телета до шестмесечна възраст без особена механизация; на Ангел Николов Александров от ТКЗС в с. Шабла, Толбухински окръг, който през 1963 г. отгледа 5110 свине, а тази година още повече с механизация, каквато всяко трудово-кооперативно земеделско стопанство може да има; на Гюрга Тодорова и Гинка Борисова от ТКЗС — Павликени, които отглеждат по над пет хиляди кокошки-носачки и получават над 190 яйца от кокошка, това положение на производителността на труда в животновъдните ферми не бива да се търпи нито ден повече. Освен това има вече и доста механизация в нашето животновъдство, част от която много добре се използва, където ръководствата оценяват нейното значение, а друга, огромна част стои, бездейства.

Какво е необходимо да се направи за повишаване производителността на труда в животновъдството?

Нужно е само едно: да се подобри организацията на труда и използва най-пълно съществуващата сега механизация във фермите.

Какво е положението с храненето на животните? Вярно е, че фуражът не достига, особено концентрираният. До есента на 1963 г. дефицитът на концентриран фураж достигаше от 400 до 900 хил. т в различните години. Но от 1963 г., включително и за текущата 1964 г. и 1965 г., до новата реколта положението се измени. Дефицитът на концентрирани фуражи се сведе до 100—130 хил. т средно за страната, и то при много високи разходни норми за единица продукция. В настоящия момент най-голямата беда за нашето животновъдство е белтъчният глад, на който то е подложено. По данни на научните институти на нашето животновъдство са нужни около 168 хил. т смилаеми белтъчини. Липсата на тези белтъчини в храната на животните води до неусвояване на дадения им фураж. Поради такова непълноценно, едностранчиво хранене се получава голям преразход на фураж за единица продукция, който, изчислен в ечемик общо за страната, възлиза на около 1 200 000 т.

От страна на Централния комитет на партията и правителството се полагат големи усилия за решаването на белтъчния проблем и за осигуряване пълноценно хранене на животните. Създава се фуражна промишленост, която, макар и още в процес на развитие, достигна възможността да произведе през 1965 г. най-малко един милион тона пълноценни фуражни смески. Това ние напълно справедливо оце-

няваме като едно голямо завоевание на нашето животновъдство. Какво трябва да се прави по-нататък? Необходимо е от страна на ръководствата на трудово-кооперативните земеделски стопанства и държавните земеделски стопанства да се вземат практически мерки, за да се снабдят по установения ред с фуражни смески, като не се допуска в никакъв случай след 1 януари 1965 г. едностранчиво хранене на птиците и свинете, както и на почти 50% от кравите.

Наред с това ръководствата на трудово-кооперативните земеделски стопанства и държавните земеделски стопанства трябва да вземат мерки за увеличаване на фуражното производство, особено на царевичната и ечемика, както и производството на богатите на белтъчини люцерна, грах, соя и др. Това е най-верният път за увеличаване рентабилността на животновъдните ферми, за повишаване продуктивността на животните.

Разбира се, за да се доведе до успешен край борбата за високопродуктивни и високорентабилни животновъдни ферми, е крайно необходимо да се подобри работата на специалистите — зоотехници и ветеринарни лекари, за намаляване смъртността и яловостта на животните, които в редица трудово-кооперативни земеделски стопанства все още имат широко разпространение.

Решително трябва да се подобри съставът на животновъдите — повече младежи и девойки, повече млади мъже и жени трябва да отидат на работа в животновъдните ферми, повече грижи трябва да се полагат от страна на управителните съвети на трудово-кооперативните земеделски стопанства за обучението на животновъдите, за подобряване битовите им условия, за издигане културата на работното им място.

Някои ръководители по окръзи при обсъждане на проектоплана изказаха неоправдани опасения, че планът за производство на животинска продукция е нереален. Това съвсем не отговаря на действителността, особено при сегашните възможности, които се създават за решително подобряване храненето на животните с пълноценни фуражи. Аз съм убеден, че при подобрения породен състав на животните, наред с по-доброто им хранене, при отстраняване на слабостите в организацията на труда, които силно понижават производителността на труда и пр., планът за производството на мляко, месо, яйца и вълна не само ще се изпълни, но и далеч ще се преизпълни, а животновъдството като отрасъл още през 1965 г. ще се превърне във високорентабилен. Резервите в това отношение са големи и трябва да ги използваме.

Другарки и другари народни представители! Независимо от това, че е създадена вече добра основа за решително уве-

личаване на добивите от пшеницата, през 1965 г. е нужно грижите на кооператорите за осигуряване високи добиви от пшеницата да продължат докрай, а именно навреме да се извърши пролетното подхранване и борбата с плевелите, да не се допуска заблатяване при дъждовна пролет, да се полеят посевите навреме при засушаване и да се прибере реколтата без загуби на зърно.

Ръководствата на трудово-кооперативните земеделски стопанства и държавните земеделски стопанства трябва да разширят през 1965 г. внедряването на челния опит по отглеждането на всички култури и животни. В това отношение във всяко трудово-кооперативно земеделско стопанство и държавно земеделско стопанство е натрупан богат опит, израснаха опитни кадри — председатели на трудово-кооперативни земеделски стопанства и директори на държавни земеделски стопанства, специалисти, ръководители на бригади и звена.

В селското ни стопанство в резултат на големите грижи на Централния комитет на партията и народното правителство за неговото успешно развитие, както и в резултат на героичния труд на селските труженици се създадоха всички условия и прекрасни производствени традиции за едно непрекъснато увеличаване на производството. Уверен съм, че тези условия ще бъдат още по-добре използвани през 1965 г. от партийните и стопанските ръководители на трудово-кооперативните земеделски стопанства и държавните земеделски стопанства, от хилядите кооператори и кооператорки и в края на 1965 г. те ще могат да се похвалят с преизпълнени планове и с още по-големи успехи в сравнение с 1964 г.

Още един път изразявам дълбоката си увереност в реалността на проектоплана, за което го одобрявам напълно и моля всички народни представители да гласуваме единодушно за него. С неговото изпълнение ние ще направим нов голям принос в развитието на нашата родина по светлия път на социализма и комунизма. (*Ръкопляскания*)

Председателствуващ д-р Пенчо Костурков: Има думата за изказване народният представител Костадин Гяуров.

Костадин Гяуров: (*От трибуната*) Другарки и другари народни представители! Трудещите се от Пловдивски окръг успешно изпълняват задачите, поставени с народностопанския план и обещанието за 1964 г. В навечерието на новата 1965 г. предварителните резултати показват, че в чест на юбилейната 20-годишнина са постигнати добри резултати във всички отрасли на народното стопанство.

Работниците и служителите в промишлеността, строителството и транспорта изпълниха своя план 9 дни преди приключване на годината. До края на годината от предприятия-

та на промишлеността ще бъде произведена надпланова продукция в размер на 15 млн. лв., или с 3500 хил. лв. над обещанието. Ще се изпълни планът и обещанието за производителността на труда и печалбата. В отговор на призива на Централния комитет на партията за издирване на резервите, за по-голяма рентабилност на предприятията, заедно с колективите и в съревнованието със софийските предприятия в изпълнение на общото обещание нашите колективи при обещание за надпланови натрупвания 3396 хил. лв. ще постигнат 6022 хил. лв., или с 2626 хил. лв. в повече от обещаното, т. е. над 180%.

Успешно се изпълнява и планът в селското стопанство. Независимо от неблагоприятните климатически условия през годината производствено-финансовите планове на трудово-кооперативните земеделски стопанства ще бъдат изпълнени.

През настоящата година много благоприятно се отрази прилаганият нов начин на планиране селското стопанство. Макар че този въпрос е твърде дискуссионен, тъй като ние обсъждаме днес въпроса за планирането, аз бих желал тук да споделя нещо от нашия опит, тъй като в Пловдивски окръг се експериментираше новият начин на ръководство и планиране на селското стопанство.

През 1964 г. Държавният комитет за планиране утвърди на окръга план за изкупуване на селскостопански произведения на стойност по направление — за вътрешен пазар, за промишлена преработка и за износ във валутни лева. Задължително се дадоха и два натурални показателя — зърнено-хлебните и оризовата арпа. Даде се и друг натурален показател — за захарното цвекло.

Окръжният народен съвет утвърди плана по тези показатели на трудово-кооперативните земеделски стопанства, а те от своя страна при разработване на производствено-финансовите планове, след като се уточниха с изкупвателните организации, посочиха с каква натура се обезпечават стойностните показатели.

Как се подходи в окръга, за да се установи планът за всяко трудово-кооперативно земеделско стопанство? Преди всичко бяха остойностени по стопанства показателите от плана за 1963 г., което послужи като база за сравнение. Извлякоха се и показатели за стоковата продукция на 1000 дка. Съобразно икономическото състояние на всяко стопанство и производствените възможности се определи планът в стойност.

С оглед кооперативните стопанства да бъдат предпазени от известни неправилни тенденции, например неоправдано намаляване на животинската продукция и др., стойността беше разделена на стойност от растителни произведения и стойност от животински произведения. Утвърдените от из-

пълнителния комитет на окръжния народен съвет стойностни и натурални показатели се съобщиха на всички стопанства.

Поставиха задача принципите на новия начин на планиране да се приложат не само при съставяне на плана на трудово-кооперативните земеделски стопанства като цяло, а и при съставянето на бригадите и фермени задачи. Плановете да се съставят при широко участие и обсъждане от голям кръг производственици-кооператори.

Обърнато беше внимание също така за подбора на кадрите в трудово-кооперативните земеделски стопанства и особено на бригадирския състав. Във всички стопанства бяха проведени събрания на бригадите за оценка изпълнението на плана за 1963 г. и задачите по плана за 1964 г. Всичко това се вършеше, като се свързваше с преценката на резултатите от работата на ръководството през изтеклия период и избор на добри производственици и специалисти за бригадири и звеноводи.

Аз мога да съобщя тук, в Народното събрание, че в резултат на тази повишена изискателност бяха подменени много бригадири и звеноводи, а някои от тях бяха оставени условно на работа с уговорката, че те ще работят добре, за да бъдат избрани и през следващата година.

Как стопанските ръководства подходиша за изпълнението на тази задача? Едни стопанства разпределиха утвърдената стойност по бригади и направления така, както им беше утвърдена за трудово-кооперативните земеделски стопанства. По този начин постъпи управителният съвет на ТКЗС — с. Голямо Конаре.

В други стопанства се определи общата сума, която трябваше да бъде постигната от производството в бригадата, за да се получи определено възнаграждение на един трудовен или човекоден и ръст в сравнение с изтеклата година. В единия и в другия случай задачата беше — през годината да се получи повече производство и по-голямо възнаграждение на труда.

Искам да кажа няколко думи за по-задълбоченото внедряване на стопанската сметка. Досегашният начин на планиране селското стопанство не даваше възможност за пълно внедряване на елементите на вътрешностопанската сметка в трудово-кооперативното земеделско стопанство. Основна причина за това беше нереалното планиране, което заставяше ръководството на стопанствата в края на всяка година — това без изключение ставаше — да коригират показателите, засегнати в плановите на отделните производствени единици. По този начин се внася субективен елемент при решаване на въпроса. Убиваше се вярата у кооператорите в изпълнението

на плана. Малък беше броят на кооперативните стопанства, които успешно приложиха елементите на вътрешностопанската сметка.

Изготвянето на вътрешностопанската сметка сега стана неразделна част от общия план на кооперативното стопанство. Заангажирани бяха в изпълнението на тая задача всички специалисти и ръководители на стопанството. Планирането на производствената дейност на трудово-кооперативното земеделско стопанство и по производствени единици се извърши най-задълбочено с точно пресмятане на всички елементи на стопанската и вътрешностопанската сметка.

Поставена беше задачата всяка производствена единица да работи на принципа на самондържката, т. е. заплащането труда на кооператорите да бъде обвързано с крайните резултати на базата на реализирания чист доход или чиста продукция.

В разработения проект на стопанска сметка залегнаха такива показатели: за обема на общата продукция в натура и стойност, разхода за използване на механизирания теглителна сила, изразена в декари мека оран, тон-километри, кондни, които се остойностяват по вътрешна себестойност, разходи за семена, торове, препарати, текущ ремонт и други, а така също разхода на труд, остойностен по приетите парични разценки, конкретно за всяко стопанство или по плановата стойност на трудоденя за онези стопанства, които оценяват трудовите норми в трудодни.

Въз основа на тези показатели се изчисли себестойността на продукцията и чистия доход за всеки вид производство. Ако трябва да сравним работата по прилагането на стопанската сметка преди и сега, то трябва да кажем, че разликата е много голяма. Това най-добре се чувства от самите кооператори, които за разлика от други години проявиха голяма активност и заинтересуваност от крайните резултати на своята дейност.

Тъй като планът бе собствено дело на стопанството, се чувствуваше голяма загриженост за постигане на поставената задача. При загуба от една култура веднага се търсеха резерви за компенсиране с друга. Сега кооператорите се интересуват за реализацията и цената, по която продават своята продукция.

За следене, как се изпълняват плановете общо и по производствени единици, ежемесечно се извършва отчет за изпълнение на приходите, разходите и разхода на труд. Това мероприятие особено много спомогна за вземане бързи мерки по отстраняване на слабостите и пропуските в работата. От страна на БНБ също така всеки месец се изготвя отчет за паричните постъпления и плащания, което също дава

представа за ритмичното изпълнение на плана. В стопанствата, които са допуснали преразход или не са изпълнили плана за приходите, комисия от специалисти от страна на банката и съвета извършва проверка на място за установяване на причините и набелязване мерки за подобряване на работата.

Особено добри резултати дава прилагането на стопанската сметка и обвързване заплащането на труда на ръководния и обслужващия персонал с изпълнение на плана за чистата продукция и чистия доход. По този начин ръководството, специалистите и бригадирите са заинтересувани да постигнат колкото се може по-добро изпълнение на плана за приходите с по-малко разходи на труд и материални средства. Сега при отчитане резултатите от приложението на стопанската сметка за всяка производствена единица ще се отчита различно възнаграждение на труда, което ще бъде различно в зависимост от степента на изпълнението на плана за чистия доход и чистата продукция. Така например в ТКЗС, с. Катунца, под формата на допълнително заплащане за преизпълнение на плана за чистия доход на кооператорите в отделните бригади и ферми ще се даде по 0,10 до 0,50 лв. и повече на трудоводен. Подобно е и положението в ТКЗС, Ягодово, и във всички стопанства, които имат преизпълнение на плана. В стопанства, където планът за чистия доход или чистата продукция не е изпълнен, на кооператорите ще се отчисли от трудовото им възнаграждение толкова процента, с колкото не е изпълнен планът. Някои стопанства в това отношение са приели да не се отчислява повече от 20%.

На председател на трудово-кооперативно земеделско стопанство и на останалите специалисти трудът ще се заплаща в зависимост от изпълнението на плана за чистата продукция общо за стопанството и по отрасли за съответните специалисти. Този въпрос практически се решава така: въз основа на планираното годишно възнаграждение на председателя се изчислява на 1000 лв. чиста продукция колко лева се падат от това възнаграждение. В края на годината този коефициент се умножава по получената чиста продукция и се намира фактическото годишно възнаграждение. На главните специалисти основното възнаграждение се движи до 90% от това на председателя, а на останалите специалисти до 80%.

Първата година от приложението на новия начин на планирането и внедряване на стопанската сметка даде много добри резултати. Аз искам да съобщя на Народното събрание, че планът за общата продукция ще бъде изпълнен. Осъществени са над 4% икономии на материални разходи и други. По-добро ще бъде заплащането на труда.

Направени са икономии на повече от 1500 хил. човекодни. Освен това трудещите се от града дадоха на селското стопанство с 80% човекодни по-малко, отколкото от предната година. По-добро ще бъде заплащането на труда. Освен това миналата година ние имаме 11 кооперативни стопанства, които щяха да получават от държавния кооперативен фонд за гарантиран минимум. Тази година ние смятаме, че нито един кооператив от нашия окръг няма да търси помощта на този фонд.

Важен момент при разработването на плана на трудово-кооперативното земеделско стопанство е обвързването на производството с неговата реализация и договорирането с изкупвателните организации. Аз бих искал на този въпрос да спра вашето внимание, защото много от другарите се боят от това. Изкупвателните организации проявиха по-голяма активност по търсене и договориране на продукцията, която им е необходима.

Преди прилагането на новия начин на планиране те получаваха планове за продукцията в натура за всяко стопанство за наблюдаваните произведения и отиваха в трудово-кооперативните земеделски стопанства да договорираат. Тяхната договорна дейност се свеждаше в повечето случаи в попълването на договора, тъй като с плана се определяха задълженията на трудово-кооперативното земеделско стопанство. Следователно понятието договориране не отговаряше на изискването за равноправно споразумение и приемане на взаимни задължения. Всъщност не случайно хората го наричаха задължение към държавата.

Договорите, които трудово-кооперативните земеделски стопанства сключиха през 1964 г., отговарят в по-голяма степен на производствените им възможности. В същото време се предвидиха и известни резерви — един много правилен принцип в планирането на селското стопанство.

Ето някои данни за резултатите от основните произведения така, както те бяха дадени по примерния отчет от Държавния комитет за планиране в натура, това, което се договорира от кооперативите с търговските организации, и какво са изпълнили. Планът за зърнения фураж се изпълни. Що се отнася до пшеницата, ние дадохме в повече 9000 т от предвиденото по плана. Планът за зеления фасул се изпълни, планът за слънчогледа също се изпълни, за памука от 2200 т се изпълни на 2520 т, на домати от 89 хил. т, както беше по разчета на Държавния комитет за планиране, се изпълни на 116 хил. т. В това число за износ са дадени в повече от 3000 т от предвиденото по плана. Планът за червения пипер също се изпълни, както беше договорирано с Държавния комитет за планиране и по разчетите. При ябълките единствено не се изпълни планът, защото те бяха

нападнати от акара. При млякото вместо 40 хил. т, както беше договорено и по отчети, беше изпълнен на 42 800 т. При договорени 13 милиона яйца са предадени 12 600 хиляди.

Както е видно, трудово-кооперативните земеделски стопанства по-правилно са преценили своите възможности и са изпълнили договорните задължения с изключение на ябълките, за които, аз вече казах, имаше обективни причини.

Другарки и другари народни представители! Тук присъствуват много отговорни другари от търговските организации, с които ние непрекъснато работим. Те могат тук да кажат дали имат някакви претенции към нас през тази година, след като преминахме на новия начин на планиране и ръководство на народното стопанство. Вярвам, че такъв другар няма да се намери, защото ние почти по всичко сме изпълнили това, доето е договорено.

Необходимо е да се отбележи, че при утвърждаването на плановете на трудово-кооперативните земеделски стопанства окръжният народен съвет не потвърди механично предложенията от тях плановете и показатели. Там се направиха известни справедливи корекции. Така че въпросът за решаващата и регулиращата роля на държавните местни органи не отпада, а, напротив, тя играе жизнено-утвърждаваща роля и дава възможност за по-голяма инициатива и творчество от всички кооперативни стопанства. Ако ние сравним само средните добиви, които се получават сега в сравнение с миналата година, това още един път ще потвърди решителното преимущество на тази система на ръководство и планиране на народното стопанство. Така например при среден добив на пшеница 180 кг за миналата година сега е 202 кг; за ечемик при среден добив за миналата година 194 кг сега е 244; царевицата — от 371 на 392 кг; слънчогледа — от 82 на 103 кг; памука — от 66 на 100 кг, ориенталския тютюн — от 82 на 109 кг; захарното цвекло — от 772 на 2850 кг среден добив; ранните домати — от 3800 кг за миналата година на 4970; средните домати — от 2878 кг на 3720 кг; късните домати сега дават 2587 кг, от които една голяма част отиват за износ.

Както виждате, другари, в резултат преди всичко на едно по-конкретно ръководство и участие на трудовите хора в самото ръководство на кооперативните стопанства, което засилва и вътрешнокооперативната демокрация, в сравнение с 1963 г. у нас се получиха 7 млн. лв. доходи повече от растениевъдството и 3 млн. лв. повече доходи от животновъдството. Ние вече обсъждаме въпроса за някои кооперативни стопанства, които са икономически мощни, да връщат на държавата предсрочно анюитетните вноски по кредита, а заедно с това да се засилят и тези фондове, особено неделимите

фондове, за решаване на някои ефективни капитални вложения, които ще им дадат бързи резултати.

Искам да кажа, че хората сега, когато влагат средства в тези кооперативни стопанства за капитални вложения, в повечето случаи по няколко пъти пресмятат и отиват на реконструкция на тези налични стопански сгради, които имат, вместо да отиват да строят нови такива.

В резултат на тези мерки и в резултат на всичко това, за което говорих, тази година в около 15 кооперативни стопанства по инициатива преди всичко на партийните комитети и на кооператорите ще се направи подмяна на тези председатели, които не са на равнището на задачите, тяхната подготовка е по-малка и през тази година не са могли да отговарят на изискванията. И хората вече предлагат специалисти, бивши главни агрономи за председатели.

Искам да подчертая едно ново отношение, какъвто беше случаят в Ръжево Конаре, старо наше кооперативно стопанство. Там за председател досега беше хубав другар, имаше много добри политически качества, но деловите му качества и подготовка не му достигаха. Миналата година главният агроном др. Титов, който беше освободен за някои антимерханизаторски настроения, след като работи тази година, след като мина на производствена работа като агроном и кооператорите са наблюдавали неговата работа, сами предложиха той да бъде издигнат за председател. Всички ние се учудихме как може, след като беше освободен миналата година, сега кооператорите да го предлагат. Но той си беше взел поука, работи хубаво, хората имаха вече вяра в него. Кооператорите заявиха, че го искат за председател и го избраха единодушно. Както се вижда, с това и вътрешнокооперативната демокрация, и активното отношение на кооператорите, когато се договорят с тези, които ще ги ръководят, изключително много се повиши.

Ето защо аз моля такива отговорни другари, които не са още напълно убедени по някои от тези въпроси, да дойдат в нашия окръг, да изучат опита на място и взаимно да се убеждаваме, тъй като аз не съм в състояние да убеждавам кооператорите да се връщат назад от това, което те са завоювали в своята практика. Вярно е, че всяко прогресивно дело среща в началото трудности. В това отношение, струва ми се, ние можем взаимно да се убеждаваме. Ако искат другарите, нека организират и тридневен семинар, ние ще им покажем с чисто сърце постиженията на нашите кооператори.

Използвам тази трибуна да заявя още веднъж, че независимо от това, че планът за нашия окръг е твърде напрегнат по отношение на селското стопанство, ние ще дадем повече от 400 хил. т плодове и зеленчуци на държавата, ще изпълним това, което ни се дава. Нека ни се предостави

тази възможност да продължим да прилагаме и нашия опит от миналата година. Още повече ние смятаме, че това е една перспектива за цялото селско стопанство. И ако е показано на дело, че това е така, няма смисъл ние да се връщаме назад и да се убеждаваме след това с всички тези, които още не са се убедили. Нека ние експериментираме още тази година. А дали всички окръзи ще минат на тази система и начин на планиране и ръководство на селското стопанство през предстоящата или през 1966 г., — това е друг въпрос, нека го решава Централният комитет.

Искам да поставя някои въпроси, по които, въпреки че много се прави за нашия окръг от страна на централните органи, а така също и от местните органи на властта, някои проблеми не намериха решение в плана и в комисията.

На първо място стои въпросът за увеличаване обема и осигуряване материали за увеличаване на кооперативното жилищно строителство в гр. Пловдив поне с два милиона лева, за което ние имаме набрани необходимите средства. Тук не става дума за бюджетни средства, касае се за решаване със собствени средства на жилищния проблем. Искам да съобщя също някои факти в това отношение.

Защо поставям този въпрос? В Пловдив сега има регистрирани над 11 500 семейства, нуждаещи се от жилища, от които повече от 5000 са бездомни или живеят в къщи, които са освидетелствувани за самосрутване.

Съществуващият жилищен фонд, 40% от който е паян-тов и износен, силно пострадал от земетресението и няколко наводнения, непрекъснато се руши. Ежегодно над 150 сгради се самосрутуват.

Извършваното строителство на жилища през последните години е все още недостатъчно. При необходимост 3500—4000 апартамента през 1964 г. следва да се завършат и предадат за ползуване повече от 1620 апартамента. Ние благодарим от тази трибуна за грижите на нашите партийни и държавни ръководители за увеличаване на държавното жилищно строителство, което стана през последните 2—3 години. По плана за държавното и кооперативното жилищно строителство през 1965 г. се предвиждат да бъдат завършени 1750 апартамента. Това е крайно недостатъчно, за да се задоволят нуждите от жилища в гр. Пловдив.

Необходимо е паралелно с увеличаване на жилищното строителство да се реши и въпросът за увеличаване производствените мощности на окръжната строителна организация. Сега окръжната строителна организация е в състояние да построи годишно около 800 едропанелни апартамента и 1500 монолитни. Очевидно е, че за да се реши жилищният проблем в гр. Пловдив, трябва да се увеличат мощностите,

като се достави завод за едри панели с капацитет около 2500 апартамента, за което са убедени и в Министерството на строежите.

Жилищният въпрос в Пловдив, Асеновград и Карлово може да се реши главно по пътя на кооперативното жилищно строителство. В тези градове има два пъти повече заемоскитатели от отпуснатите средства. Тиражирани са 16 милиона сега, а се дават материали само за 8 милиона. Има терени и техническа готовност за строителство на жилищни сгради. Необходимо е да се обезпечи този обем и материали, за да се съдействува за решаване на жилищния въпрос в тези големи градове.

Във връзка с това искам да поставя друг наболял въпрос.

Пловдив е един от големите градове в страната, но въпросът за топлофикацията на промишлените предприятия и жилищните комплекси е поставен да се решава на неправилна основа. Сега предприятията се снабдяват с пара от собствени котли с ниска производителност, които произвеждат пара, двойно по-скъпа от тази, която би се получила от топлоелектрическа централа. ТЕЦ Пловдив, бивша ТЕЦ Въча произвежда киловат-час електроенергия за 4 стотинки, т.е. почти два пъти по-скъпо, отколкото другаде, която би се получила в една нова топлоелектрическа централа.

Освеп това, градът се замърсява от много дим и сажди, от многото комини и нискокалорични въглища. По-рано хората горяха дърва, но сега вече ние „съперничим“ на Столицата в това отношение.

Извършените проучвания във връзка с изготвянето на технико-икономически доклад за ТЕЦ Север показва, че изграждането на топлоелектрическа централа от 50—70 мегавата на два етапа е крайно необходимо и икономически изгодно.

Предлагам да се ускори проектирането на топлоелектрическата централа с оглед да се осигури техническа готовност и още през второто полугодие на 1965 г. да започне строителството ѝ на мазутно гориво — така както става вече в големите градове на страната.

От особено значение за гр. Пловдив е разширяването на канализационната мрежа. В гр. Пловдив от около 360 км улична мрежа само една трета е канализирана. Трябва да се знае, че до 9 септември 1944 г. не е имало почти никакви канали в Пловдив, каналите са били открити.

В много квартали на града се изграждат вече многоетажни жилищни блокове с много апартаменти, обратните води на които поради липса на канализация се отвеждат в септични ями, което при високите подпочвени води е нехигиенично. Оскъпява се жилищното строителство и се влошава хигиенното състояние на града. През летния сезон в гр.

Пловдив настъпват големи горещини и при наличието на старите открити канали, каквите съществуват в града, има постоянна опасност от епидемични заболявания. Поради това ежегодно, без да чакаме помощ от държавата, сме отделяли немалко средства от самооблагане, за да се реши този проблем. Но въпреки очевидната нужда от увеличаване на средствата за канализация в града, по плана за 1965 г. от Държавния комитет за планиране се предвижда намаление с 400 хил. лв. в сравнение с 1965 г. За нас това е твърде непонятно. В 1962 г. имяхме 954 хил. лв., от които около 400 хил. лв. лимит, а тази година — 560 хил. лв., от които само 110 хил. лв. лимитни.

Като се има предвид това, предлагам да се обсъди въпросът в комисията и от Народното събрание за изравняване поне на равнището от 1962 г., като се увеличат капиталните вложения за канализация с около 500 хил. лв.

Но най-остро стои въпросът за училищата в Пловдив. В гр. Пловдив във всички училища от началния до горния курс обучението се провежда на две смени, а хиляди ученици вече започнаха да се учат на три смени. За това помогна много въвеждането на задължителното осмокласно образование. От всичко 675 класни стаи 136 са маломерни и не отговарят на нормите за необходимата кубатура. Да не говорим за това, че паралелките достигнаха вече до 40 и над 40 души.

Заедно с маломерните стаи общият недостиг от класни стаи възлиза на 200. Особено тревожно е положението с класните стаи в началните училища.

В много от училищните сгради водят обучение няколко училища с ученици от различна възраст, с което се уврежда тяхното здравословно състояние. Така в сградата на средното политехническо училище Д. Благоев водят обучение четири учебни заведения — средното училище Д. Благоев, езиковата гимназия по руски език Иван Вазов, началното училище Хаджи Димитър и професионалното училище по обувно производство. За да се създадат условия за обучението на учениците, към някои училища построиха дървени бараки. Всичко това се отразява зле на здравето, на обучението на учащите и за правилното им възпитание.

За облекчаване и създаване на подходящи условия за обучението на децата е необходимо да се вземат мерки за разширяване на училищното стопанство в гр. Пловдив през следващата година. Само за да се поеме естественият прираст на учениците от 1200—1400 души, ежегодно трябва да се строят по 24 класни стаи. Значи ние ще задълбочаваме това тежко положение. В Пловдив трябва да бъдат предавани годишно по три 16-класни училища. Ние благодарим за вниманието, което се оказва от отговорните другари и комисията, че в държавния план и бюджета да бъдат записани две учи-

лица. Но аз искам да поставя въпроса тук от друга гледна точка, тъй като това беше свършено неправилно. Тази година в Пловдив се намалиха средствата за училища в сравнение с миналата година с около 100 000 лв. Това се изправя, но ние, ако не вземем енергични мерки в следващите години да се засили темпът на строителство на училища в Пловдив — а това, доколкото ми е известно, се отнася и до другите големи градове на страната, — ако нашето правителство не отдели и концентрира по-големи средства за тази цел, в следващата петилетка ще изпаднем в трудно положение и няма да можем да излезем от това несъответствие между учебното дело в големите градове и останалите успехи в нашата страна.

Завършвайки, аз моля вашето внимание за още две минути.

В гр. Пловдив стои въпросът за построяване сграда за Народната библиотека Иван Вазов. Ние разбираме, че трудно могат да се задоволят едновременно всички културни нужди, но строителството на сграда за библиотека се налага по следните съображения. Повече от 80 години библиотеката в Пловдив, която е една от най-старите в страната, се помещава в сграда, която е била предназначена за Областното събрание на Източна Румелия. Постройката е полумасивна, силно отслабена от земетресението през 1928 г., с опасни пропуквания по стени и съществува всеки момент опасност от срутване.

Всички тези съображения са многократно изяснявани пред Министерския съвет, който даже преди смъртта на другарите Г. Димитров и В. Коларов, от 1947 г., има решение да се строи нова сграда за библиотека. Но поради това, че сумата е голяма, всяка година се отлага. Ако се започне с по-малко, няма да може да се завърши за 2—3 години и ако така продължава, тогава все едно, ние няма да можем да я завършим никога.

Другарки и другари народни представители! От името на трудещите се от нашия окръг заявявам на Народното събрание, че приемам народностопанския план и бюджета, както бяха докладвани с допълненията от комисните.

Желая да изкажа нашата готовност, че както и досега трудещите се от Пловдивски окръг ще вложат всички сили за изпълнението на плана и бюджета за 1965 г., като ще търсим и резерви за тяхното преизпълнение. *(Ръкопляскания)*

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Има думата народната представителка инж. Здравка Пеева.

Инж. Здравка Пеева: *(От трибуната)* Другарки и другари народни представители! Всички ние изслушахме с внимание докладите на председателя на Държавния комитет за плани-

раи́е и министъра на финансите по законопроектите за плана и бюджета на нашата страна за 1965 г. Цифрите за изпълнението на плана през 1964 г. и тези, които се поставят като задача за постигане през 1965 г., очертават мощните контури на нашата възмъжала родина, съвсем неотдавна отпразнувала своята 20-годишнина. Такива резултати като 11% нарастване на общата промишлена продукция, 8% нарастване обема на селскостопанската продукция, 6% нарастване в стокооборота на дребно не могат да не предизвикат законна гордост у всеки гражданин на страната ни.

В отчета на др. Апостол Пашев не се скриват и допуснатите през годината слабости. Всичко това показва, че нашата страна успешно преодолява трудностите в своето икономическо развитие и върви уверено по правилния път, начертан от Осмия конгрес на Българската комунистическа партия.

В предлагания проект за плана за 1965 г. ясно проличава тенденцията за поддържане на ускорени темпове в развитието на нашата икономика при правилно съблюдаване на пропорциите между отделните отрасли. Предвидено е по-нататъшно нарастване на съвкупния обществен продукт и националния доход с 8%. Това позволява да се предвиди съотношение между дела на натрупването и дела на потреблението 24,6 към 75,4%.

Значителни суми са заделени за капитални вложения със списък на най-важните обекти, които ще се строят и ще влязат в експлоатация през годината. Това са ТЕЦ Марица — I и II, ТЕЦ Русе, ТЕЦ Девня, язовир Доспат, ВЕЦ Тешел и др., с което ще се подобри енергийният баланс на страната.

Предвижда се по-нататъшното ускорено развитие на химическата промишленост и машиностроенето. Планираните средства за леката и хранителната промишленост ще дадат възможност за увеличаване производството на предмети за потребление и хранителни продукти.

Съвсем основателно при увеличаването на средствата за леката промишленост се поставя въпросът за по-нататъшното рязко подобряване на качеството на произвежданите стоки и разширяване на техния асортимент.

Ние не можем да не се радваме, че предвиденото по плана увеличаване на фонд потребление и изменението на неговата структура дават възможност за по-нататъшното повишаване жизненото равнище на народа. Реалните доходи на човек от населението ще бъдат увеличени средно 5,3% и хората ще получат по-голямо изобилие от продукти и промишлени стоки, отколкото през 1964 г.

Предмет от първа жизнена необходимост за всеки човек са обувките. В проектоплана за 1965 г. е предвидено да бъдат произведени 9 300 000 чифта обувки, от които 7 350 000

от обединените обувни заводи и 1 950 000 чифта от местната промишленост. С това в основни линии се решава въпросът за количествено задоволяване на населението с обувки, но не се изчерпват всички проблеми около обувната промишленост, които са главно три: качеството на произвежданите обувки, техническото преоборудване на промишлеността и извеждането ѝ на съвременно ниво, обезпечаването на производството с необходимите по количество, качество и видове главно лицеви кожи.

Ето защо считам за необходимо да спра вниманието на народните представители върху някои проблеми на нашата обувна промишленост.

От 1961 до 1964 г. ежегодно производствената програма на обувните предприятия беше увеличавана, в някои моменти даже скокообразно, без за това да е осигурен преди всичко пласмент, без да е съпроводено с необходимата нова техника или пропорционално увеличаване на промишлено-производствения персонал. Така например през този период производственият план на филиал „9 септември“ в София беше увеличен с 1 милион чифта обувки, през 1961 г. в предприятието е имало машини на стойност 1 610 000 лв. и един работник е изработил 1431 чифта обувки за годината. През 1962 г. със същите машини един работник е изработил 1590 чифта обувки. Увеличението се получаваше за сметка на по-голямото напрежение в работата, което довеждаше до съкращаване на редица операции по дообработването на обувките и се отразяваше пряко на качеството и външния вид на обувките. То доведе и до стесняване на асортимента. Обувките, произведени в повече, бяха от неподходящи материали: зимни обувки от свински бокс, шевро, велур, изобокс и др. Като се прибави към това неспазването на технологическата дисциплина, принизените изисквания в производството, липсата на достатъчно силни материални стимули за обогатяване на асортимента и подобряване на качеството, стават ясни причините защо в края на 1963 г. и началото на 1964 г. в търговията имаше общо над 5 милиона чифта обувки.

От една страна, на пазара се пускаха обувки, произведени преди една и повече години, а, от друга страна, самото текущо производство беше изостанало по отношение на модната линия, удобството и изработката. Несъответствието между вкуса и нуждите на населението и качеството на производството беше очебийно и обществеността с право отправяше непрестанно остра критика към обувната промишленост.

Преодоляването на тези трудности, свързани с редица нерешени и годни наред отлагани проблеми, стоеше пред ръководството на обединените обувни заводи от първия ден на създаването на обединеното предприятие. То е първото в страната, образувано по решение на Майския пленум на

Централния комитет на Българската комунистическа партия през 1963 г. и не е безинтересно как оправдава съществуването си.

Основните въпроси, с решаването на които се зае ръководството, бяха следните: определяне линията на специализация за отделните филиали и очертаване перспективата за развитието им, привеждане в съответствие производството на калъпи и гумени детайли с това на обувките, коренна промяна в асортимента на произвежданите обувки, подобряване формата на калъпите със стандартизиране на петите им, уеднаквяване на технологията и техниката.

Във връзка с намаляване обема на производството в средата на 1964 г. част от освобождаващите се работници бяха задържани за провеждане мероприятия по подобряване за вършека на обувките, за увеличаване производството на висококачествени и луксозни обувки.

Нашето обединено предприятие прилага твърдо новата система за планиране и ръководство на народното стопанство и бяха положени големи усилия за нейното правилно внедряване и приложение. Най-трудните за разрешаване въпроси, като снабдяването с материали, създаването на реален оперативен запас от лицеви кожи за едно нормално производство, за техническата реконструкция на предприятията и др., бяха поставени пред Комитета по леката промишленост, а оттам и пред правителството и разрешени с 249. разпореждане на Министерския съвет от м. юли т.г.

Какви са резултатите?

Да се твърди, че положението с обувките в нашата страна се е изменило коренно, би било невярно. Но все пак, на лице са първите обнадеждаващи успехи на нашата обувна промишленост, които показват, че кризата в обувното производство ще бъде преодоляна.

В началото на второто полугодие на 1964 г. и особено след националното съвещание по качеството на продукцията при нас започна процес на едно цялостно обновяване на асортимента. Произведени бяха и посрещнати с одобрение от гражданите висококачествените мъжки обувки „Кавалер“, много модели дамски обувки с ходила от изкуствен гьон, лепени сандалети с лице от бокс и златиста изкуствена кожа, достатъчно количество мъжки обувки с грайферни ходила, дамски обувки с грайферно ходило от черна и транспарентна гума.

За първи път бяха произведени у нас и бебешки лепени обувки и значително се разнообрази асортиментът на останалите детски обувки.

На договарянето за деветте месеца на 1965 г., което се състоя през м. октомври в Пловдив, обединението се представи с над 1300 модела обувки в съответствие с модата и изискванията на гражданите. Нашето представяне този път

беше посрещнато с одобрение. Над 700 модела бяха договорени от търговските организации и те могат да бъдат произведени при обезпечаване на промишлеността с материали.

Това показва, че специалистите в обувното производство вече са наясно какво иска от тях нашият народ. Те са наясно, че решаването на проблема за качеството е в техни ръце и той не е непреодолим.

Разбира се, има още много да се работи, докато обувното производство спечели напълно доверието на потребителите. Ето защо първите успехи нас не ни успокояват.

Голяма част от постигнатото досега ние отдаваме на прилагането на новата система за планиране и ръководство на народното стопанство. Това, че заплащането на труда се свързва с крайния резултат от производството и реализацията — печалбата, накара работещите във филиалите на предприятието да се почувствуват стопани, заинтересувани от всички страни на производството и най-вече от качеството. Сега и работниците, и ръководителите се интересуват не само от това, как е изпълнен планът по обем и в проценти за първокачествената продукция, а и как се продават обувките в магазините.

За двете изминали тримесечия обединението е преизпълнило плана за бруtnата печалба със 185 000 лв., или 109%. В предприятието напълно се одобрява новата система. Ние смятаме, че експериментът трябва да продължи, и то в предприятия, взаимно зависими и свързани едно с друго чрез кооперирани доставки, защото пробното прилагане на системата в малък брой предприятия, откъснати едно от друго, не дава възможност за разкриване на всички резерви и не може да даде ясна представа както за предимствата на новата система, така и за някои нейни недостатъци.

Това, че предприятията пробно прилагат новата система, ежедневно влизат във връзка с други предприятия, работещи по старата система на планиране и ръководство, затруднява провеждането на опита.

Методиката за приложението на новата система също трябва да се усъвършенствува, а възможността за дискусии би позволила да се освободи тази система и методика от някои слабости.

Вторият проблем на обувната промишленост, проблемът за техническото превъоръжаване, с което при напълно задоволително качество ще може да се постигне висока производителност на труда, а оттам още по-висока рентабилност на произвежданата продукция, ние считаме за решен с 249. министерско разпореждане, но той не е още практически осъществен.

Предвижда се в разстояние на три години да се реконструира всяка година по едно от обувните предприятия. Осъ-

ществуването на тази техническа реконструкция ще даде още по-голям тласък на обувното производство.

С плана за 1965 г. са предвидени известни средства за реконструиране на филиала „Петър Ченгелов“ в Пловдив, който произвежда дамски обувки. Но това са само към 200 хил. лв., а са предвидени по 249. разпореждане всяка година да се дават на обувните предприятия над 1 милион лв. за реконструкция.

Ето защо нас ни тревожи фактът, че някои от въпросите за изпълнението на 249. разпореждане не са в ход, и то главно тези, които са задължение на други ведомства, а не на Комитета по леката промишленост. Така не се осъществи досега вносът на някои важни спомагателни материали, с които се целеше разнообразяване на асортимента.

Не се решава и въпросът за намалението на цените на шагренирания телешки бокс, което ще доведе и до намаляване цените на обувките от същия материал.

Остава за разрешаване третият основен проблем на обувната промишленост — снабдяването с необходимите по количество, качество, видове и разцветки кожи. Ръководството на Обединените обувни заводи пристъпи към разработване на плана за 1965 г. в съответствие с принципите на новата система. Изхождаше се от възможностите за обезпечаване на лицевите кожи, които са най-дефицитни, и от заявките на вътрешната и външната търговия.

Първоначално за стоковия фонд бяха предвидени и предложени 6230 хил. чифта обувки. В процеса на договарянето обаче количествата на някои видове обувки от недефицитни материали бяха увеличени. Независимо от залежаването на обувките в търговията на едро и дребно оказа се, че се чувства остра нужда от мъжки и дамски обувки с лице от бокс. Търговските организации заявиха на Обединените заводи общо 133 000 чифта обувки в повече. Фактическото увеличение на обувките обаче е повече от 626 000 чифта, тъй като са заявени обувки от телешки бокс за сметка на другите видове кожи. За тяхното производство са необходими още 10 милиона квадратни дециметра телешки бокс.

Обединението има възможност да произведе тези обувки. Комитетът по леката промишленост и Министерството на вътрешната търговия предлагат това количество кожи да се внесе. Вносът на готови кожи ще се отрази благоприятно върху качеството на обувките и ще помогне на обувната промишленост да се справи с производството на разнообразните по цветове и модели обувки, заявени от търговията. Но този материал не се достави. Ако той не се достави, Министерството на вътрешната търговия следва да заяви 626 000 чифта обувки от други видове кожи, което ще доведе отново до занижаване на тяхното качество и до залежаване на обувки.

Другият път да се излезе от създалото се положение е да се намали програмата на обединението за производство на обувки. При това положение обаче ще се достигне до освобождаване на работници, до влошаване на икономическите показатели и същевременно на пазара ще се почувствува остра нужда от отделни видове обувки.

В своята програма за I-то тримесечие Обединеното предприятие е предвидило задоволяване с обувки от телешки бокс, а недостигащото количество материали е изтеглено във второто и третото тримесечие.

Ние се надяваме, че през I-то тримесечие на 1965 г., независимо от стегнатия баланс на средствата, правителството ще намери начин за внос на материали, което е в полза на обувната промишленост и консуматорите. Въпросът за материалите стои не само за 1965, но и за следващите години.

Политиката на нашата партия и правителството е ежедневно да нараства изобилието на стоки за населението. По производството на обувки и потребление на глава от населението нашата страна стои далеч зад другите напреднали в обувната промишленост страни.

Ето някои данни за 1962 година:

СССР — производство 2,2, потребление 2,12.

САЩ — съответно — 3,23 и 3,26.

ЧССР — 4,44 и 2,86.

Англия — 3,63 и 3,52.

Полша — 2,2 и 2,13.

Италия — 1,8 и 1,38.

България — за 1964 г. има производство 1,24 и потребление 1,29.

Независимо от разширяващото се приложение на изкуствените материали не намаляват изискванията към кожарската промишленост и усилията трябва да се насочат към привеждане в съответствие възможностите на двете свързани промишлености.

Оформя се мнението, че и в кожарската промишленост, особено в условията на новата система, трябва да се създаде заинтересуваност от постигане на резултат от крайния продукт — обувките. Това поставя въпроса — не е ли време да се обединят кожарските и обувните предприятия в едно стопанско обединение.

Обединяването на кожарската и обувната фирма с осигуряване ръководна роля на обувната промишленост, ритмичното снабдяване с материали, гарантирано не само за 1965 г., а и за в бъдеще, вземането на мерки за правилното изпълнение на 249. разпореждане на Министреския съвет са належащи въпроси, от които зависи започнатият подем в обувното производство да продължи и да остане като основна и

генерална линия за развитието на нашата обувна промишленост.

Моля да бъдат взети под внимание бележките, които направих.

Аз ще гласувам за предложените законопроекти — за плана и бюджета на страната ни за 1965 г., и призовавам народните представители да ги одобрят. *(Ръкопляскания)*

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Има думата за изказване народният представител Янко Чибуков.

Янко Чибуков: *(От трибуната)* Другарки и другари народни представители! Деветата сесия на Народното събрание трябва да обсъди и приеме законопроектите за държавния народностопански план и бюджета на страната за 1965 г. Заложените в плана контролни цифри, ръстът в нашата икономика и култура съответствуват на решенията на Осмия конгрес на партията, осигуряват по-нататъшното социалистическо изграждане на родината.

Немалък дял в развитието на нашата икономика се пада на циментовата, азбестоциментовата, керамичната, на цялата промишленост за строителни материали. И това не е случайно. Ефективното използване на огромните капитални вложения до 1980 г. изисква да се разгръща строителството в големи мащаби. В сравнение с 1960 г. строително-монтажните работи до 1980 г. ще се увеличат около 5 и половина пъти. За задоволяване главно нуждите на строителството и износа се набелязва да расте с бързи темпове и промишлеността за строителни материали. Показателен е ръстът в развитието на циментовата промишленост. През 1964 г. в сравнение с 1944 г. производството на цимент е увеличено над 12 пъти. А през 1980 г. в сравнение с 1964 г. производството на цимент ще се увеличи над 6 пъти. През 1944 г. България произвеждаше 250 хил. т цимент годишно, а през 1965 г. ще произведе около 3 млн. т цимент, редуциран на марка „400“, докато през 1980 г. обемът трябва да достигне приблизително 11 млн. т. Сега на глава от населението в нашата страна се падат по 350 кг цимент — по този показател ние изпреварваме такива развити капиталистически страни като Англия, Франция, Австрия, Белгия и др. Докато преди няколко години в България се произвеждаше предимно портландцимент марка „300“ и „400“, днес циментовата промишленост в страната произвежда поцуланов цимент, портландцимент марка „500“ и „600“, сулфатоустойчив цимент с намалена екзотермия марка „400“, нискотермичен цимент марка „500“ за строеж на тънки язовирни дъгови стени, тампонажен цимент и др. Произвежданият цимент по британски стандарт в циментовите заводи Девня и Вулкан далече надхвър-

ля изискванията на световните стандарти и намира добър прием на капиталистическия пазар.

Тази година Народна република България изнесе за капиталистическите страни 300 000 т цимент. Големи успехи бяха постигнати през последните 2—3 години и в увеличаване производителността на труда и снижаване себестойността на цимента, в подобряване на горивната база на циментовите заводи и т.н.

Но въпреки всичко това производителността на труда в нашите циментови заводи в сравнение с най-развитите социалистически страни е все още ниска. Сега нашите усилия са насочени към решаването на този основен показател. Причините са много и от най-различен характер.

Една от причините е тази, че в нашите циментови заводи работим с много голям брой спомагателни работници поради това, че заводите трябва сами да изработват резервни части за оборудването. А циментовите заводи са съоръжени с тежко оборудване и ще представлява голяма трудност неговото поддържане.

Много отдавна и неведнъж ние сме поставяли въпроса пред Комитета по машиностроене за това да се специализира един от машиностроителните заводи в страната, както е направено във всички социалистически страни, който да произвежда резервни части за циментовата промишленост. Това са хиляди тонове отливки и резервни части. Само ако това стане, производителността на труда веднага ще бъде повишена с 10—15%.

Сега нашите усилия са насочени главно към решаването на въпросите за техническия прогрес в циментовата промишленост в изпълнение указанията на Централния комитет на партията и на Министерския съвет — при реконструкцията на старите заводи и при строителството на нови заводи да се внедрява съвременно оборудване, обуславящо високи технико-икономически показатели. Новите два циментови завода, които в момента строим в Плевен и Златна Панега, се изграждат именно по сухия способ — патента на Хумболд — с високи технико-икономически показатели. Този способ за производство на цимент се характеризира главно с това, че разходът на топлинната енергия в основно гориво, в килокалории на единица продукция е два пъти по-малък, отколкото при мокрия способ. Това наложи в нашата страна да се ориентираме към сухия способ за производство на цимент и ние вече правим това, както казах, при изграждането на двата нови завода в Плевен и Златна Панега, които ще работят по сухия способ, системата Хумболд. С това ние решаваме главния въпрос — въпроса с горивото в нашата страна.

Докато при старата технология по мокрия способ разходът на единица продукция по килокалории е от 1800 до 2000 килокалории на 1000 кг клинкер, то при новата система — сухия способ по Хумболд, той е 850—900 килокалории, или по-малко от два пъти разход на гориво. А това е много важно за нашата страна, която не разполага с достатъчно количество твърдо гориво.

Трябва да кажем, че тези въпроси бяха обсъдени много сериозно и по линия на СИВ на последното заседание на секцията по строителни материали, което се състоя в Румънската народна република. Там се изнесе, че в нашия социалистически лагер работи само един завод по системата на Хумболд в Чехословакия и един в Полската народна република. Нашата страна в момента строи два завода по тази система. По същата система в Румъния се строи един завод и в Съветския съюз два такива завода.

В това отношение бяха взети решения и дадени указания в Съвета за икономическа взаимопомощ при по-нататъшното развитие на циментовата промишленост да се използва системата на Хумболд — сухия способ, която е една от най-икономичните, по-рентабилна и при която агрегатите имат по-високи технико-икономически показатели, а оттам и себестойността на промишлената продукция, на цимента, по-ниска.

Голям ръст направи през 1964 г. и нашата азбестоциментова промишленост. Пуснат бе в редовна експлоатация новият завод за азбестоциментови тръби при циментовия завод Вилхелм Пик — Враца, с мощност 1800 хил. условни линейни метра. През 1965 г. ще бъдат произведени 5100 хил. условни линейни метра азбестоциментови тръби и 1600 хил. условни квадратни метра азбестоциментови плочи.

През 1965 г. ще бъде закупен от Италия високопроизводителен агрегат за азбестоциментови плочи с годишен капацитет 3 млн. кв. м, с което до известна степен ще бъдат задоволени потребностите на страната от покривни материали.

Трябва да кажа пред Народното събрание, че по производството на азбестоциментова продукция на глава от населението Народна република България стои на първо място в света.

Не по-малък е ръстът в керамичната промишленост — над 11% спрямо 1964 г. През последните 15 години производството на стени, градивни, керамични материали (тухли) в страната е нараснало над 9 пъти — от 125 млн. бр. тухли през 1948 г. на 1200 милиона през 1964 г. Съвсем отговорно трябва да заявя, че едва ли има друг отрасъл от нашата социалистическа промишленост, тъй подценена през годините на народната власт. Като изключим някои от новите керамични заводи (Строителни материали — Видин, Бъдеще — Бутово, Сарафово — Бургаско, Стомана — Черна гора,

и др.), повечето от керамичните заводи в страната са строени преди 40—50 години, съоръжени с морално и физически износено оборудване, с много ниска производителност (10—12 пъти по-ниска от световните достижения) — и фактически развитието на този отрасъл е ставало без значителни капиталовложения за сметка на интензификацията на производствените процеси, увеличаване производителността на труда, за сметка на влошаване качеството на продукцията, влошаване условията на труда. Ние много сериозно миналата и тази година поставихме въпроса пред Централния комитет на партията и правителството, че така повече не бива. Сега картината е променена. Централният комитет на партията и народното правителство правилно ни разбраха и в плана за капиталните вложения за 1965 г. за пръв път се заделят четири милиона лева за разширяване на трите керамични заводи (М. Ненков — Червен бряг, Бутово и Сарафово) и за строителството на нов керамичен завод в гр. Михайловград. Освен това с постановление на Министерския съвет № 370 от 4. XII. 1964 г. следва да внесем от капиталистическите страни два завода за строителна керамика с технология на използване на непродуктивни земи от мергелна глина с висока производителност и пълна механизация на производствените процеси. В постановление също така е записано Комитетът по машиностроене да усвои производството на тези високопроизводителни агрегати, за да можем до 1970—1975 г. да извършим техническа реконструкция на старите керамични заводи, с което ще можем бързо да разрешим производството на едроразмерни керамични блокове с кухинност 50—60%, чувствително да подобрим качеството, намалим себестойността, да превърнем керамичната промишленост в рентабилна социалистическа промишленост. Планираме до 1970 г. да премахнем нископроизводителните, отживели времето си рингови пещи в керамиката и да преминем на тунелни пещи, с което ще подобрим условията на труда и решим въпроса с работната ръка. Новите предприятия ще бъдат и вече ги строим на непродуктивни земи, а малките нерентабилни керамични предприятия, които като суровина използват ценна обработваема земя, постепенно ще бъдат закривани.

Така в главни линии смятаме да развиваме строителната керамика, защото ефективната тухла и керемидата и в бъдеще ще останат основен градивен строителен материал в нашето строителство, особено в жилищното строителство.

Но, другари народни представители, непрекъснатият технически прогрес в строителството зависи в голяма степен и от все по-широката употреба на нови ефективни строителни материали. Ускоряването, поевтиняването на строителството, подобряване на качеството му е най-тясно свързано с вида.

теглото и технико-технологическите свойства на строителните материали, които се използват. Особено значителна крачка в производството на нови ефективни строителни материали бе направена през последните две години. Сега нашата строителна промишленост произвежда годишно над 400 милиона олекотени тухли с кухинност до 28%, сглобяеми стоманобетонни елементи, минерални вати, клетъчен бетон, леки пълнители на бетона, перлит, керамзит и др. До края на месец януари ще влезе в строя първият у нас завод за рубероид, с което ще се реши въпросът за хидроизолацията на плоските покриви. Предстои в близките години на базата на използване на пепелта от топлоелектрическите централи и други отпадъци от промишлеността построяването на големи мощности за производство на леки пълнители на бетона, перлит, керамзит, термозит, аглопорит и др.

Голямото развитие на химическата промишленост, на органичния синтез ще ни помогне в най-близко бъдеще да внедрим най-широко в строителството пластмасите, с което ще икономисаме ценна дървесина. Този въпрос е също така подценен като цяло в нашата страна и следва Държавният комитет за планиране, Комитетът по химия и металургия, Държавният комитет по строителство и архитектура и Министерството на строежите, всички сериозно да се замислим по това и решим този въпрос.

На мен ми се случи да присъствувам на една изложба на строителни материали и на строителството в Западен Берлин. Трябва да ви кажа, че там видях сгради от по 10—15 етажа, които са построени без използване на цимент, без тухли и керемиди, а само с ефективни строителни материали — пластмаса и стъкло, и при това бяха хубави, красиви, удобни.

Широката употреба на новите ефективни материали в строителството позволява в голяма степен да се олекотяват сградите, да се намалява разходът на цимент и стомана в бетона, да се подобряват топло- и звукоизолационните качества на сградите. Но въпреки нарасналите възможности на промишлеността ни за строителни материали те все още не се използват най-рационално в строителството.

Нашата страна много сериозно изостава с широкото приложение на ефективните строителни материали и пластмасите в строителството. Малкото обемно тегло на леките запълнители на бетона, особено на керамзита, отличните му звуко- и топлоизолационни качества и якост го правят много добър пълнител на бетона, дава възможност да намери най-широко приложение в едропанелното жилищно строителство. А какво се получава у нас? — Стигна се дотам, че новият завод за керамзит, който пуснахме в експлоатация на 6 септември т.г. тук в гр. София, трябваше след два ме-

сеца да го спираме поради задръстване на завода с готова продукция и липса на пласмент. Затрудненията в употребата на новите ефективни строителни материали се коренят преди всичко в недостатъчните проучвания и изясняване на въпросите от научноизследователските институти и проекто-конструкторските институти, на техническите условия и технологията на употребата им, дължи се на незадоволителната работа на проектантските институти и организации по изготвянето на проектите, в които не се предвижда широката им употреба. В това отношение по-голяма оперативност и инициатива трябва да проявява Държавният комитет по строителство и архитектура. Широкото приложение на новите ефективни материали е важен въпрос на деня в нашето строителство, от решаването на който зависи по-нататъшният технически прогрес в строителната промишленост и строителното производство.

Другари народни представители! Искам да поставя няколко въпроса, които лично ме вълнуват като гражданин и народен представител и за които считам, че трябва да се вземат мерки да бъдат разрешени, тъй като тяхното нерешаване ще бъде пречка за нашето успешно развитие напред.

Първо, по някои въпроси на нашето планиране.

Другарят Апостол Пашев много правилно каза, че главното условие за изпълнението на производствения план е преди всичко това той да бъде реален и обвързан, да бъде изграден на базата на реалните мощности в даден отрасъл и обвързан по всички икономически показатели.

Ето например да вземем работата на нашата азбестоциментова промишленост. На нас ни се каза от Държавния комитет за планиране при наличните мощности да произведем 5100 хил. м азбестоциментови тръби. Действително мощности в нашите азбестоциментови заводи има, обаче на нас ни е необходимо да ни бъде доставено 33% от общото количество азбест от вноса, т.е. около 6—7000 тона африкански азбест твърда тестура или пък азбест от Китайската народна република и тогава тези контролни цифри ще бъдат изпълнени, защото никаква друга трудност и пречка в това отношение няма. Както казах, мощности имаме.

Залага се в плана ние да произведем 5100 хил. м азбестоциментови тръби, но в последствие се заяви, че азбест с такава твърда тестура няма да ни бъде доставен по валутни съображения. А навсякъде, целият наш лагер, азбестоциментовата промишленост работи по твърда тестура 33%, защото така изисква технологията, за да може да се даде на тръбите необходимото качество, да се достигнат съответните показатели така, че те да отговарят на необходимата напорност и налягане, без да се влошава качеството и да се завишава себестойността на промишлената продукция.

Ние предложихме на Държавния комитет за планиране и сега предлагаме, тъй като балансът за 1965 г. позволява, аз съм твърдо убеден, да заделим 200 или даже 300 000 т тръби и да ги предоставим на нашата външна търговия за износ. Тези тръби се търсят и в капиталистическите страни, търсят ги навсякъде на световния пазар, тъй като се чувства недостиг на азбестоциментови тръби, като с реализираната валута на нас се достави този азбест чрез вноса. Аз считам, че този въпрос е много важен за нас и трябва да се реши. Иначе рискуваме да поставим под съмнение изпълнението на производствения план и качеството на промишлената продукция. А мощности в страната, както казах, има достатъчно.

Да вземем също така по-определено горивната база на заводите. Ние разбираме напълно и на нас са съвсем ясни трудностите за енергетиката в страната, напълно сме наясно по отношение на енергийния баланс на страната, обаче не ни е ясно как при това положение понякога се действа без далновидност и без по-широк поглед напред. Ще се спра на конкретен пример. Ние пет години поставяхме въпроса Циментовият завод в Девня да мине на мазутно гориво. Даже преди извършване на разширението на завода ние най-настойчиво поставихме този въпрос с оглед да не разширяваме обединения склад на завода и да не монтираме допълнителни грайферни кранове, с което се оскъпяваше обектът. Ако това нещо се избегнеше, средствата по генералната сметка се намаляваха с около 2 млн. лв. капитални вложения. Но от Държавния комитет за планиране ни казаха, че заводът в Девня ще работи на твърдо гориво с наши въглища от Балканбас и с донецки въглища от Съветския съюз.

И така ние направихме разширението на завода, както бяха указанията на Държавния комитет за планиране, с оглед използване на твърдо гориво и построихме обединения склад, с което дадохме 2 млн. лв. капитални вложения в повече. И ето само преди 20 дни получихме бързо писмо от Държавния комитет за планиране, в което се съобщаваше, че поради необвързаност на баланса на страната с въглища за 1965 г. Циментовият завод в Девня трябва да премине на мазут. Ако това нещо ни беше известно по-рано, ние можехме да не строим този склад и фактически тези два милиона лева щяха да бъдат икономисани за народното стопанство. Сега складът е излишен.

Аз смятам, че на всички тези въпроси трябва да се гледа по-дълбоко, по-перспективно от страна на Държавния комитет за планиране. Въпреки трудностите по отношение на енергетиката в нашата страна — въглищата и електроенергията — на тези въпроси трябва да се гледа перспективно и да има някакъв орган, който да ги решава.

Държавният комитет за планиране сега разпределя въглищата по тонове, без да се интересува от това, каква е тяхната калоричност. При това положение какво се получава на практика. На практика се получава така, че Държавният комитет по енергетиката и горивата разпределя горивото така, че да задоволи първо нуждите на термичните централи с качествено гориво, с по-калорични въглища, а останалите количества въглища се дават на другите клонове от нашата промишленост. Например да вземем Циментовия завод Васил Коларов в Темелково — Пернишки окръг, на който се дава най-некачественото гориво.

Според мен горивото трябва да се разпределя с оглед на неговите качества и съобразно технологията на производството, за което е предназначено, да се има предвид за какви цели ще се употребява това гориво. Например употребата на горивото в циментовата промишленост е свързано с технологията на производството. Не е все едно да се получава пара в термоцентралата и да се произвежда азбестоциментова продукция. При нас употребата на горивото е свързана с технологията на производството и пепелта на горивото остава като компонент в минерализирания клинкер и оттам се определят и неговите качества, якостта на цимента и т. н.

Ето защо това е един много сериозен проблем за нас и аз мисля, че разпределението на горивото, разпределението на горивната база трябва да се извършва от Държавния комитет за планиране, където работят действително висококвалифицирани кадри, издигнати от самото производство. Те са в състояние обективно правилно да разпределят горивото в нашата промишленост.

Искам да засегна и въпроса за електрическата енергия. Аз заявих и в Комисията по промишлеността, че за първото полугодие на 1964 г. циментовата промишленост е работила с недостиг на електрическа енергия. А процесите в циментовите заводи са непрекъсваеми. Би трябвало там, където имаме непрекъснати производствени процеси, електроенергията да се обезпечавя по-редовно. Но аз мога тук открито да заявя и да кажа най-отговорно, че през първото полугодие ние загубихме 50 000 т цимент, който не бе произведен поради това, че липсваше електрическа енергия.

Ние смятаме, че постановлението на Министерския съвет за преминаване на вечерна работа на някои клонове на промишлеността, където процесите са непрекъсваеми, трябва да се изпълнява докрай, за да може през 1965 г. да бъде осигурена необходимата електроенергия, особено за онези отрасли, където се изразходва най-много електрическа енергия, каквато е циментовата промишленост.

По някои въпроси на капиталното строителство и пускането на новите мощности.

Аз смятам следното по тези въпроси. Вземете случая със Завода за азбестоциментови тръби във Враца. Цехът на Завода за азбестоциментови тръби във Враца за пръв път ще бъде пуснат сега. Той е построен и ще преизпълни годишния си план, като ще даде за пръв път на нашето народно стопанство над 12 000 т цимент. Тази година заводът за цимент Вилхелм Пик в резултат на проведените реконструкции също така ще увеличи производството си на цимент. Там се извършиха реконструкции на стойност 2200—2300 хил. рубли, докато стойността на цялото оборудване на това предприятие струва 7000 хил. рубли, без да изключваме загубите не само от недоказване на капацитета на този завод за пет години, но и на загубите от 500—600 хил. т цимент, който не бе даден от завода на нашето народно стопанство.

Ние трябва да се замислим сериозно над този факт. Обаче трябва да се изтъкне, че за пръв път през тази година заводът Вилхелм Пик стъпи на краката си поради огромните усилия, благодарение непосилния труд на целия колектив, както и поради направените реконструкции на всички агрегати. Там не остана изградена машина, която да не бъде реконструирана. И този завод при план 620 хил. т цимент даде вече 635 хил. т цимент на народното стопанство, т.е. даде в повече 15 хил. т цимент.

Оборудването на Завода за азбестоциментови тръби пристигна през м. март, а по план от 1 януари тази година трябваше да се започне усвояването на производството на азбестоциментови тръби. Усвояването на това производство, доказването на капацитета на завода от италианска страна не съществува и фактически поради неспазване на сроковете за строителството страдат колективите на такива наши промишлени предприятия.

Считам, че като се дават пускови срокове, те трябва да бъдат спазвани, а щом като строителната организация ги е провалила, тя трябва да отговаря. Трябва да отговарят, разбира се, и инвеститорът, и строителите, които са поели задължение да построят дадения обект.

А сега се получава така: завършват се при строителството грубите работи, изпълнява се планът по обем, а довършителните работи се влачат с години.

Предлагам също да се обсъди в Централния комитет на партията и в Министерския съвет и този въпрос: даден завод да се открива тържествено само тогава, когато в него окончателно са завършени всички подобекти, когато са завършени всички довършителни работи. А имаме много случаи и факти в нашата страна, когато се откриват незавършени обекти.

Освен това смятам, че със сегашния начин на избиране на строителните площадки се нанасят много сериозни вреди на народното стопанство. Имаме много такива факти в нашата страна, но не искам да занимавам Народното събрание с големи подробности. Бих желал само да препоръчам при технико-икономическото доказване, при доказването необходимостта от строителството на един завод да бъдат налице всички показатели, които да потвърждават, че именно там трябва да бъде построен завод.

Също така стои и въпросът за избиране типа на оборудванията. Вземете например завода в Плевен. Трябва да ви кажа, че отива там някаква комисия от представители на Министерството на външната търговия и без да присъствуват специалисти от циментовите заводи, се контракуват две технологически линии за производство на цимент по мокрия способ и цялата работа се извършва на най-високо технологическо ниво. Трябваше там непременно да присъствуват представители и специалисти от нашата циментова промишленост.

А ние сега правим по системата на Хумболд в нашия циментов завод една пещ с оглед това преустройство да дава за 24 часа 350 т цимент. Ние обсъдихме този въпрос с ръководството на Министерството на строежите и прехвърлихме едната технологическа линия в завод Вулкан в Димитровград, която днес започва вече своята нормална експлоатация. Другата също преустройваме по системата на Хумболд с две нови технологически линии.

Затова предлагам при разрешаването на такива важни въпроси да присъствуват и специалисти от различните отрасли, които познават най-добре работата, за да не се нанасят такива щети и загуби на народното стопанство.

Този въпрос е много интересен и затова аз мисля, че трябва да се търси отговорност от съответните лица, когато се сблъскаме с такива случаи в нашата работа.

Другари! Искам да се спра и на въпроса за работата ни по техническия прогрес. Ние създадохме в нашите заводи отдели за технически прогрес. Смятам, че по тези въпроси трябва да отговарят целите ръководства и най-вече трябва да отговарят директорът и главният технолог. Поради своя ограничен състав от няколко души тези отдели не са в състояние да разрешават основните въпроси на техническия прогрес. За тази цел съществуват специални научноизследователски институти, развойни технически бази и развойни бази за техническо развитие.

Аз мисля, че трябва да се укрепят тези научни изследователски институти с висококвалифицирани кадри. Тези научноизследователски институти трябва да бъдат снабдени с необходимите апаратури, трябва да имат материални бази

и като минават вече на самоиздръжка, доколкото зная от 1 януари идната година те вече минават на самоиздръжка, тогава да разрешават сами въпросите на техническия прогрес в даден отрасъл. Разбира се, всички тези институти трябва да работят в тясна, в жива и неразривна връзка с практиката в нашите промишлени предприятия.

А къде е мястото на тези институти? Мястото на научно-изследователските институти не трябва да бъде в София. Те трябва да отидат там, където са базите, където са самите заводи, за да могат да работят в най-тясна връзка с тях.

Раденко Видински: Например коя база имаш предвид?

Янко Чибуков: За пример ще взема нашето министерство. Към него има Институт за силикатна промишленост и строителни материали, но аз смятам, че мястото на този институт е при река Девня, защото в София почти няма нито завод на силикатната промишленост, нито един подходящ керамичен завод. Имаме едно предприятие само на стъкларската промишленост — Стинд, както и един керамичен завод Александър Войков. А в този научноизследователски институт работят 160 души научни работници. Независимо от това в този институт има една извънредно малка материална база — по-малка, отколкото лабораторията на Циментовия завод при р. Девня. И фактически нищо не се работи в този институт, защото той с нищо не разполага и очевидно е, че не може да разрешава големите задачи на техническия прогрес, които стоят пред циментовите заводи, пред силикатната, стъкларската и фаянсовата промишленост.

Ето защо този въпрос трябва да се обсъди задълбочено в Държавния комитет за технически прогрес и да намери окончателно разрешение.

Научноизследователският институт по силикатната промишленост трябва да бъде при р. Девня, защото в този институт сега няма нито една механическа работилница и нито един работник-специалист.

Раденко Видински: А какво работи този институт?

Янко Чибуков: Трябва да се види какво работи. При р. Девня е Циментовият завод, има и стъкларски завод, ремонтно-механически цех, модерни оборудвания, добри специалисти. Там има и един малък електроремонтен завод, лаборатория и хубави заводски оборудвания. Там наблизо, само на 5 км, е и стъкларският завод Стойко Иванов Пеев. Изобщо там има и пясъци, там е и заводът Китка, който се води към Нови пазар, там е и фаянсовият завод Георги Димитров в Каспичан, там е и каолинът и въобще този край се

очертава като център на нашата силикатна и каолинова промишленост. Институтът ще работи при този завод много по-пълноценно.

Има аномалии във връзка с инженерно-техническите кадри. В София се създаде инспекция по качеството на промишлената продукция, но защо е нужно сега и при заводите да се създават допълнителни длъжности на контролори по качеството. Сега в който и завод да отидете — поне в заводите от отрасъла, по който аз работя — ще видите, че във всеки завод има по един началник на ОТК, който е към щата на завода и получава месечна заплата 150 лв. Там има също така и един държавен контролор, който е подчинен на инспекцията по качеството и на Държавния комитет за наука и технически прогрес, който също така получава 150 лв. на месец!

Аз смятам, че за качеството на промишлената продукция следва да отговарят директорът на завода и главният инженер, защото никой не е дал право на ръководителите на заводите да произвеждат лошокачествена продукция.

И на кого са нужни тези контролори с по 150 лв. месечна заплата? — На никого. Държавната инспекция по качеството трябва да съществува, трябва да има държавни органи, които да контролират и да търсят отговорност за лошото качество, но не трябва да съществуват дублиращи се длъжности, когато се говори за съкращаване на щатовете, за икономии!

Нашите циментови заводи се контролират по качеството от четири органа: Института по стандартизацията, отдела за технически контрол, Държавния комитет по архитектура и строителство и новата Инспекция по качеството.

Качеството ще се подобри не само с контрол, а като се създадат условия за подобряване на техниката, на технологията, като се създадат по-добри условия за по-добра работа. Недопускането да се произвежда лошокачествена продукция не зависи само от контрола, а от предварително разрешаване на редица въпроси от компетентност на ведомствата, на колективите, на ръководителите на редица предприятия и т.н.

Раденко Видински: От четири места ви контролират и пак циментът ви е лош... (Смях)

Янко Чибук: Не.

Раденко Видински: ...А ако няма контрол, кой знае какво ще стане.

Янко Чибуков: Сега циментът ни е с много по-добро качество, др. Видински, с по-голяма якост. Циментът, произведен през 1964 г., надхвърля с 50—60 кг на квадратен см по отношение якостта от 1963 г. Освен това сега нямаме рекламации нито за изнесения цимент за капиталистическите страни, нито за цимента, даден на нашите предприятия.

Раденко Видински: А спирането на комина в Марица-изток не стана ли поради лошия цимент?

Янко Чибуков: Не.

Раденко Видински: А защо го спряха?

Янко Чибуков: Аз не знам защо е спрян този комин, но зная, че по отношение якостта на цимента имаме сериозни постижения.

Министър Пеко Таков: А друг един комин защо падна?

Янко Чибуков: Не знам такова нещо. Сега ние имаме висококачествени цименти. Имаме сериозни постижения в това отношение.

Комитетът по труда и работната заплата трябва да разгледа типовите щатове за младите специалисти в отделните заводи и предприятия и да се даде в това отношение по-голяма свобода на ръководствата при подбора на кадрите във ведомствата, както и на директорите на предприятията. Младите специалисти, които завършват политехниката по типовите щатове, следва да получават по 75—80 лв. на месец, докато един работник от четвърти разряд получава повече. Това е неправилно. Вярно е, че по начало в нашите циментови заводи и в цялата промишленост работят голям брой инженерно-технически кадри. Трябва да помислим целесъобразно ли е да държим в един голям завод 80—100 души инженерно-технически работници на големи длъжности, докато можем да работим с 20 души, но с по-добра заплата. Те заслужават да бъдат по-добре платени, защото имат и по-добър опит и с тях ще разрешаваме задачите по изпълнение на плана.

Няколко въпроса за моя избирателен район.

Аз съм избран в 35. Калоянски район, Варненски окръг. Това е в Делиорманската област, която дава високи добиви от селското стопанство — една от най-плодородните области не само във Варненски окръг, но въобще в нашата страна. И трябва да ви кажа, че като ходя там, преди 10—15 дни също правих среща с моите избиратели, навсякъде не само сега, но вече в продължение на три години ми поставят все

един и същ въпрос — за водоснабдяването на този район. Аз смятам, че един такъв район, който дава много големи доходи за нашата икономика, не трябва да бъде оставен без вода. Сега има изработен проект във връзка с така наречената Венчанска група — от Венчан да се вземе вода и да се водоснабдят 13 села.

Поставя се и въпросът да се предвидят 200 хил. лв. за изпълнение на плана за водоснабдяването на тези села. Това искат хората. Аз мисля, че това искане на жителите от този район е съвсем основателно. И затова много сериозно настоявам да се отпуснат 200 хил. лв., за да получат вода тези 13 села от Варненски окръг. Вода има, остава само да се включат тези села в плана, да се изгради мрежата, да се извърши водоснабдяването.

Имам и едно предложение, което дадох и в комисията. Отнася се за направата на път от с. Изворлии до с. Стефан Караджа, Варненски окръг, едно много производително, много богато село в Делиормана. Намира се на пет км от с. Стефан Караджа. За тези села няма никакъв път. Трябва да се има предвид този въпрос и да се включи в плана на Главната дирекция за строителство на пътища, като се предвидят лимитни средства за строежа на този път.

И накрая, предлагам да се включи в плана разширяване на училищата в селата Белградец и Ярмилово. Половината от населението там е турско, и двете училища работят при крайно нехигиенични условия. Настоявам да се направи реконструкция на тези училища и да се надстроят с още по един етаж.

Другари народни представители! Предложените законопроекти за държавния народностопански план и за бюджета на Народна република България са реални. Те са изпълними и са по силите на нашата славна работническа класа. Изпълнението на този план и на бюджета ще бъде нова победна крачка в изграждането на социалистическото общество в нашата родина. Аз ще гласувам за тяхното приемане и ще работя за тяхното изпълнение. *(Ръкопляскания)*

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Бюрото предлага 20 минути почивка.

(След почивката)

Председателстващ Екатерина Аврамова: Продъжават изказванията по докладите и законопроектите.

Думата за изказване има народният представител Николай Тонев.

Николай Тонев: *(От трибуната)* Другарки и другари народни представители! Предлаганият за обсъждане от Народ-

ното събрание проектоплан и проектобюджет за 1965 г. напълно отговаря на изискванията на сегашния етап на развитие на нашата страна.

Ние виждаме, че по плана и бюджета на страната за 1965 г. основната част от средствата по линия на капиталните вложения са насочени в решаващите отрасли на материалното производство, а именно към по-нататъшното развитие и укрепване на материално-техническата база на социализма преди всичко, към развитието на нашето машиностроене, което се явява сърцевината на нашата тежка промишленост, към развитието на черната и цветната металургия, на енергетиката, на химическата промишленост. Тази линия е съвършено правилна, тя отговаря, тя произтича от решенията на Осмия конгрес на Българската комунистическа партия, тя е разчетена на огромните успехи, които нашата страна постигна за 20 години и особено след Априлския пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия от 1956 г., и възможностите, които ние имаме сега. Значителни средства се отделят за по-нататъшното укрепване и развитие на селското стопанство, с 10 млн. лв. повече от 1964 г., а така също и големи средства за задоволяване на постоянно растящите материални и културни потребности на трудещите се в нашата страна.

Нашите големи успехи са ярко потвърждение на правилността на партийната и правителствената политика след Априлския пленум и Осмия конгрес на Българската комунистическа партия. Тези успехи са резултат на голямата братска и безкористна помощ на великия Съветски съюз, наш по-голям брат и закрилник, на сътрудничеството и помощта с останалите страни от социалистическата общност. Тези успехи са резултат на самоотвержения труд на нашата работническа класа, на кооператорите и кооператорките — трудещите се на село, на нашите специалисти, на нашата народна интелигенция.

Огромни успехи постигна и Плевенски окръг. През последните години в своето развитие той измени своя облик. Заедно с ръста на селското стопанство бързо се развива и промишлеността, машиностроенето, силикатната промишленост, леката и хранително-вкусовата и преработваща промишленост, културата.

На базата на разкритите промишлени запаси от нефт и природен газ нашият окръг през следващите години ще стане една от главните бази на нашата нефтохимия.

Големи успехи постигнаха трудещите се от Плевенски окръг по изпълнението на плана и обещанията за 1964 г.

По предварителни данни нашата промишленост от окръга ще даде над 9 млн. лв. надпланова продукция. Селското стопанство, въпреки неблагоприятните условия тази година

за гроздовата реколта и за пшеницата, постигна значителни успехи. Особено добра и солидна база ние създаваме за следващата година с усвояването на много нови поливни площи. Само тази година ние усвоихме около 710 хил. дка, а за следващата година ще усвоим над 100 хил. дка. Това е много солидна база за нашето селско стопанство.

Задачите, поставени в проектоплана и бюджета за 1965 г., осигуряват по-нататъшния подем в икономиката, науката и културата на Народна република България, което ще бъде нова голяма крачка напред към изграждането на социализма в нашата родина.

Последната година от четвъртата петилетка, 1965, изисква от нас още по-вещо и конкретно ръководство на народното стопанство, още по-голяма организаторска и политиковъзпитателна работа от страна на партийните и държавностопанските органи, да се отделя много по-голямо внимание от страна на министерствата, на отрасловите комитети, на другите ведомства, на профсъюзите, на Комсомола, на Отечествения фронт, на Българския земеделски народен съюз, на народните съвети, окръжните, градските, общинските комитети, заводските партийни комитети, за работата с хората, за мобилизация силите на трудещите се, за още по-голям размах на движението за комунистически труд, за подобряване ръководството на социалистическото съревнование, за изучаване и внедряване на челния опит, за технически прогрес, за развитието на науката и техниката, за високо качество на произвежданата продукция, да се подобряват стилът и методът на работа на партийните и държавните органи в духа на решенията на Майския пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия.

Напрегнатостта на плана за 1965 г. произтича от огромните задачи и правилните решения, които Осмият конгрес на Българската комунистическа партия постави с генералната перспектива за развитието на нашата страна до 1980 г. Но ние трябва определено да кажем, че планът е напълно реален и изпълним. Нещо повече, той крие възможности и за преизпълнение.

Като заявявам, че одобрявам внесените за обсъждане от Народното събрание проектоплан и бюджет за 1965 г., аз като народен представител от 136. Левски избирателен район, изхождайки от постановките, които са дадени от правителството в доклада, който др. Пашев направи, от интересите на нашата страна и от решенията на Осмия конгрес на партията, от предложенията на избирателите и техните действителни нужди и предложенията на бюрото на окръжния комитет на партията и изпълнителния комитет на окръжния народен съвет при обсъждането на плана и бюджета за страната и окръга за 1965 г., както са внесени в Народното събра-

ние, позволете ми да изложа някои съображения и съответно да направя предложения, а именно:

Първо. Някои съображения от принципен характер, но които имат пряко отношение към плана за 1965 г. За какво става дума? — Преди всичко за нашето планиране.

Независимо от огромните успехи, които постигна нашата родина в своето икономическо развитие, в областта на планирането обаче се допускат още много сериозни слабости и неудачи от страна на нашите планиращи органи в лицето на Държавния комитет за планиране. В тази насока в много случаи се допуска голям субективизъм, в редица случаи грубо администриране, несъобразено с обективно действащите икономически закони при социализма, несъобразено с конкретните, местни климатически, почвени и други условия и възможности на отделните окръзи.

Аз определено трябва да кажа, че изцяло споделям изложените съображения от др. Гяуров за техния опит по начина на планиране. Трябва да кажа, че в нашия Плевенски окръг ние също експериментирахме тази година новата система за планиране в две предприятия — във Винпром и в Комбината, Долна Митрополия, и трябва да кажа, че резултатите в това отношение са прекрасни.

В редица случаи тези груби грешки, неудачи, субективизъм и голо администриране водят до грубо нарушение на принципа на материалната заинтересуваност.

Ако, другарки и другари, вземем за пример само селското стопанство, ще видим, че независимо от огромните успехи, които има нашето селско стопанство, има в тази насока допуснати редица грешки от нашите планиращи органи преди всичко.

Какво означава например фактът, че в Плевенски окръг е получено в 1959 г. 2289 литра мляко; 1960 г. — 2275 литра; 1962 г. — 1919 литра от фуражна крава, а през 1963 г. — 1864 литра, т.е. в сравнение с 1960 г. с 411 литра по-малко? Отговорът е ясен — липсата на белтък и преди всичко на концентриран фураж. Без пълноценно хранене и особено с богати на белтък храни няма мляко, месо и яйца. Аз не се съмнявам, че тази истина всички я знаем.

Миналата година ние се принудихме да сключим заем от Родоп за 30 хил. т концентриран фураж при 20% натурална лихва, тази година трябва да сключим заем най-малко за 20 хил. т, за да получаваме продукция, да изпълним задълженията си към държавата за мляко, месо и яйца.

Едновременно планът за изкупуването на зърнения фураж е увеличен за последните 2—3 години два пъти, а и планът за изкупуването на млякото, месото и яйцата също така се увеличава значително.

Разбира се, ние сме социалистическа държава, нашето развитие позволява и ние трябва да имаме разширено възпроизводство, трябва да се увеличава планът за изкупуването, но трябва да се държи сметка също така и за възможностите, за фуражната база.

Аз си давам ясна сметка за трудностите, които срещаме поради недостиг на фуража, за това, че трябва да държим сметка за сключения търговски договор, за износа, че трябва да изнесем, за да внесем, но, другари, тук се касае за реалистичен подход. Нужно е конкретно познаване на работата във всеки окръг от страна на планиращите органи.

Ето ние тази година получихме много повече мляко, месо, яйца. Ще си изпълним добре задълженията към държавата. Така например в сравнение с 1963 г. до 1 декември 1964 г. ние сме получили по 283 л повече мляко на фуражна крава, или с 6078 т повече мляко. Обаче ние сключихме един голям и тежък заем. Това правилно ли е? — Не. Това обезверява нашите кооператори, специално ръководителите в трудово-кооперативните земеделски стопанства. Окръгът е извънредно много натоварен. Ние сме един от окръзите, който заедно с някои други окръзи дава най-много месо, мляко и яйца на държавата от 1000 дка обработваема земя. А освен това ние имаме и 150 хил. дка лозя, 70 хил. дка зеленчукови градини и т.н.

Другари, аз няма да ви отегчавам, ако посоча някои примери, от които още по-релефно да се види положението в тази насока. Имам предвид нашите органи преди всичко в лицето на Държавния комитет за планиране.

През 1959 г. Плевенски окръг е дал 8631 т месо кланично тегло, в 1960 г. — 10 457 т, в 1961 г. — 11 493 т, в 1962 г. — 12 390 т и в 1963 г. — 11 194 т.

Мляко: 1959 г. — 35 052 хил. л, 1960 г. — 40 807 хил. л, 1961 г. — 46 674 хил. л, 1962 г. — 43 329 хил. л и 1963 г. — 48 670 хил. л.

Яйца: 1959 г. — 16 093,3 млн. бр., 1960 г. — 37 165,6 млн. бр.; 1961 г. — 49 447 млн. бр., 1962 г. — 47 640 млн. бр. и 1963 г. — 42 801 млн. бр. и т.н.

Очевидно стоковата продукция на месото е увеличена за 5 години — от 1959 до 1964 г. — с 18,1%, на млякото с 39,7% и на яйцата със 154,7% — повече от два пъти и половина. Най-висок ръст на яйцата е постигнат през 1961 г., на месото — през 1962 г. и на млякото — през 1964 г.

Натоварването на окръга с животинска продукция през последните години е доста високо. За това говори съпоставката на данните по годишните отчети за периода 1960—1963 г. и по плана за 1964 и 1965 г. за изкупената животинска продукция на 1000 дка земя за Плевенски окръг с някои други окръзи. Трябва да се каже, че на 1000 дка обра-

ботваема земя Плевенски окръг е един от тези окръзи, който дава най-много мляко, месо и яйца.

Досега увеличаването на животинската продукция в окръга ставаше главно чрез увеличаване броя на животните, като от 1960 г. това увеличение на броя става за сметка на намаляване на средната продуктивност с изключение само на тази година. Спрямо 1959 г. средната продуктивност на кравите през 1963 г. е намалена с 19%, или 426 л, а броят на кравите е увеличен с 37%, или 6082 бройки.

Трябва да се каже, че животновъдство за една година не се създава. Това е сложна работа. Най-леко е да унищожим това животновъдство, но после какво ще правим. Тук трябва да се държи сметка.

Поради намаляването на средната продуктивност, въпреки че ние увеличаваме животните, общата продукция се намалява или се задържа на нивото от преди няколко години. Така например през 1961 г. от 18 821 крава сме произвели 43 860 хил. л мляко, а през 1963 г. от 22 469 крави, т.е. с 3648 броя повече, е произведено 40 357 502 л, или с 3503 хил. л по-малко. Или през 1963 г. кравите са увеличени спрямо 1961 г. с 19,3%, а общата продукция е намалена с 5,8%.

Така стои въпросът с продукцията на животновъдството. Данните за структурата на фуражните площи през последните години говорят, че има голямо намаление на площите за фуражните култури.

Аз съм съгласен с постановката, която даде тук др. Пръмов по въпроса за фуражите. Това е постановка на Централния комитет на партията и правителството — че ние тази година фуража, който имаме, трябва да дадем във формата на белтъчни смески. Ние имаме опит в това отношение и непрекъснато се борим за това. Но ние трябва да дадем на заводите зърно, трябва да им дадем царевица, ечемик, овес. Без зърно те не дават смески. Този въпрос е сложен.

В това направление аз искам да посоча някои факти.

Как стои въпросът с площите на фуражните култури в Плевенски окръг през 1964 г.?

Площта на фуражните култури през 1964 г. се намали общо с 89 000 дка — 8,9%, спрямо 1960 г., в това число на зърнено-фуражните култури — с 16 700 дка, а на люцерната — площта спрямо 1961 г. е намалена с 14 150 дка. Те са намалени очевидно и за сметка на такива площи за високобелтъчните бобово-фуражни култури, като грах, соя, фий. През 1959 г. само фийт в окръга беше 89 хил. дка, а през 1963 г. остана 24 800 дка, или заедно със соята и граха са 38 хил. дка. Така че тези култури общо са намалени с 51 хил. дка, или с 51%.

Това намаление на фуражните култури стана за сметка на увеличаване на площите на техническите култури, които ни се дават от Държавния комитет за планиране.

Защо стана това? — Защото се увеличи много площта на слънчогледа. В рамките на старите граници ние имаме 137 хил. дка слънчоглед, а в новия окръг, в сегашните рамки, ние имаме 170 хил. дка слънчоглед. Разбира се, слънчогледът е голяма необходимост за нашата държава, но няма държава, която да изнася животинска продукция, без да има необходимите количества фуражи. Разбира се, и слънчогледът е белтък и ние в тази насока губим много, макар че от слънчогледа нашите хора не се отказват, но това става за сметка на високобелтъчните култури.

В същото време изкупуването на зърнени фуражи от окръга се увеличи от 19 560 т през 1960 г. на 30 200 т през 1964 г. Явно неправилно. Ние сме съгласни да се увеличи планът за изкупуването на млякото, месото и яйцата, но да имаме фураж. Без фураж ние няма да получим продукция.

При тази структура на посевната площ и възможности за добиви от фуражните култури кооперативните стопанства в окръга не могат да осигурят здрава фуражна база за по-нататъшното развитие на животновъдството и за изпълнение на държавната планова задача. Фуражната база ежегодно не отговаря на нуждите за развитие на животновъдството. За отчетната 1963 г. недостигът за отделните видове фураж е бил: концентрирани фуражи — 44 130 т, сено — 28 320 т и сочни фуражи и силаж — 103 520 т. За първото полугодие на 1964 г. животните бяха поддържани благодарение на заем от ДСП Родопа, макар и получен при тежки условия.

Тук др. Пръмов правилно изложи причините за високата себестойност в животновъдството. Правилно бе поставен въпросът за увеличаване производителността на труда, въпросът за механизацията на фермите, въпросът за гледане на повече животни от отделните гледачи. Тези причини довеждат до това, че сега ние получаваме при нашите условия ниска продуктивност и това до голяма степен води до повишаване стойността на месото, млякото и яйцата. Това е една от сериозните причини.

Защо се получава така? — Защото темпът на увеличаването на броя на животните далеч изпреварва темпа на увеличаване на количеството на фуражите. Спрямо 1960 г. броят на говедата е увеличен с 25,9%, на кравите — с 37,6%, а за същото време концентрираните фуражи са намалени с 8,7%, сеното — с 35,9%, сочните фуражи и силажът — с 20,4%. Средно на глава от говедовъдството през 1960 г. се пада по 303 кг концентриран фураж, през 1962 г. — по 255 кг, през 1963 г. — по 243 кг; сено — през 1960 г. — по 500 кг, през 1962 г. — по 445 кг, през 1963 г. — по 319 кг;

сочни фуражи и силаж през 1960 г. — по 3950 кг, през 1962 г. — по 2942 кг и през 1963 г. — по 2803 кг.

Поради несъответствието между броя на животните, плановите задачи и фуражното производство в окръга се намаляват силно средната продуктивност и прирастът от животните, както казах, което води до преразход на фураж за единица продукция и в крайна сметка това е една от главните причини за оскъпяване на продукцията и влошаване рентабилността на фермите у нас — освен другите причини, с които съм съгласен.

Ето някои данни в подкрепа на тези изводи:

Млеконадоят от фуражна крава през 1959 г. е 2290 л, през 1962 г. спада на 1919 л, а през 1963 г. — на 1864 л.

Разходът на фураж за един килограм свинско месо в окръга през 1961 г. е 7,3 крѐмни единици, през 1962 г. — 7,2 крѐмни единици и през 1963 г. — 7,5 крѐмни единици при норма 6,5 крѐмни единици. Поради това е изразходвано само за свиневъдството съответно: през 1961 г. — 5330 т концентриран фураж, през 1962 г. — 6010 т и през 1963 г. — 8980 т.

Почти така стои въпросът и с продукцията от говедовъдството.

Другари, аз искам да поставя също така и един въпрос, който е много важен — въпроса за материалните стимули. За по-нататъшния подем на нашето селско стопанство освен големите грижи, които полагат партията и правителството, сега с механизацията и въоръжеността на селското стопанство, с торовете и поливането трябва да се отдели изключително голямо внимание по-нататък и на засилването на материалния стимул в селското стопанство.

През последните години, както знаем, ние отидохме изцяло към остоковяване на продукцията в трудово-кооперативното земеделско стопанство и не даваме натурално разпределение. По моему това е нарушение на материалния стимул. Не може да се смята, че само сушата през есента на 1963 г., която беше действително голяма, и само житната дървеница и суховеите през 1964 г. са причините за ниския добив на пшеницата в Плевенски окръг например. Тук също бе нарушен материалният стимул и това допринесе за намаляване производството на пшеница. Наистина двете последни години бяха изключително тежки и правилно беше ние да отидем към раздаване на 230 и 220 кг пшеница на глава, но от гледище на материалния стимул това не е правилно. Това е също една от причините за намаляване на производството на пшеница. Трябва да ви кажа, че добрите кооператори, които редовно работят в кооперативните стопанства, и добрите механизатори не споделят това. Не е правилно да се дава и на добрия, и на лошия кооператор еднак-

во — по 220 кг на глава. Това води до убиване на материалния стимул. По моему една от главните причини, една от сериозните причини за липсата на зърно у кооператорите, за да могат те да изхранят своите животни, е липсата на натурално разпределение. Освен мерките, които партията и правителството правилно взеха против извращенията в областта на личното стопанство, въпросът за натуралното разпределение е много важен въпрос за животновъдството на кооператорите, за да могат те да гледат повече животни, повече кокошки и др. в личните си стопанства.

Другари, много години ние, в Плевенски окръг, получаваме ниски добиви фасул. Много другари знаят, че във втората половина на м. юни ние редовно страдаме от суховей и това нанася големи поражения. Много пъти ние правихме аргументирани изложения да ни се намали планът за фасула, да ни се намали и планът за изкупуването в окръга — може би ще отидем на други култури, бобови, грахови, които ще имат по-голям ефект за белтък, — но никой не можа да ни разбере и всяка година ни се дава план за изкупуване на фасула над 5000 т.

Какви са данните обаче? — През 1962 г. добивът в Плевенски окръг е бил 40 кг от декар, през 1963 г. — 44 кг, а през 1964 г. — която може да се счита за кишава година, тъй като имаше повече валежи — 78 кг. През 1962 г. са закупени целите количества фасул с изключение оставените количества за посев — 1423 т, през 1963 г. — 1430. Тази година благодарение на това, че взехме мерки и сложихме междинен фасул, предадохме на държавата 3312 т, но за кооператорите фасул не остана за разпределение. А фасулът е основна храна на нашите хора. Да не им осигурим фасул, това е явно неправилно.

Считам, че Държавният комитет за планиране допуска грешка с това, че не вниква в икономиката и условията на отделните окръзи.

Другари, аз споделям изказването на др. Чибуков, който е специалист по нашата циментова промишленост. Но също така искам да отправя известна критика към Държавния комитет за планиране.

Циментовият завод в Плевен е най-старият в нашата страна. Той дава високи марки и евтин цимент, но пет години се бави неговото разширяване. Аз трябва да съобщя тук на Народното събрание, че е доставено оборудването за разширението, вложени са народни пари, които обаче стоят сега. Машините ръждясват и се съсипват.

Кой е виновен за тая работа? — Трябва да се потърси отговорност. Другарят Чибуков трябваше да вземе отношение по този въпрос и да види своята вина като специалист. А той някак си стои настрана — други са виновни, тези, които

трябва да отговарят за циментовата промишленост, които трябва да кажат каква трябва да бъде технологията, дали да бъде суха или мокра по метода на Хумболд. Те трябва да решат да не се хвърлят народни средства. Пет години разширението на завода не се осъществява. Това са сериозни слабости на Държавния комитет за планиране, на специалистите, които работят в циментовата промишленост. Заедно с големите грижи, които партията и правителството полагат, трябва да кажа, че не всякога нашите планиращи органи вникват дълбоко, вътре, в конкретните особености и в работата на отделните окръзи и техните нужди.

Другари, има постановление на Министерския съвет от преди близо 10 години. Бедствено е положението в гр. Левски. Градът се наводни поради високите подпочвени води на р. Осъм. След изграждането на Катенската напоителна система нивото на подпочвените води се повиши и сега в момента почти през цялата година мазетата на къщите са пълни с вода. Плюс това фекалите се повишават и това замърсява водата за питейни нужди. Обаче никой от Държавния комитет за планиране не иска да разбере тези крещящи нужди. Има правителствен документ, който трябва да се изпълни. Трябва да се реши този въпрос. Ние трябваше да отидем най-после до другарите Живко Живков и Апостол Пашев да ги убеждаваме и да ги молим да бъде пратена комисия, за да види действително тежкото положение и да се реши за 1965 г. да бъде включен този обект, но със собствени средства. Това е неправилно. Трябва да се вниква в действителните нужди на окръзите.

Какво да кажем за гр. Червен бряг? Това е вторият по големина град в Плевенски окръг, а е без вода. Сега ние пускаме капалите на Червенобрежката напоителна система да минават покрай кладенците, за да поддържаме изкуствено нивото на водата, защото градът ще остане в бедствено положение, без вода. И аз споделям и подкрепям предложението на др. Стоян Гюров — този обект да бъде включен за водоснабдяване, но не с 40 хил. лв.; трябва да се отпуснат повече пари, защото това е град със 17 хил. население.

Другари! Също така трябва да се каже, че има и някои други нужди. Аз имам предвид нашия нов индустриален район, който сега се изгражда — Долномитрополийския район. Там е нашият завод за фуражи. Имам предвид нефтените находища. Там има голяма крещяща нужда от училище. Този въпрос не е намерил разрешение.

Ето защо аз моля и предлагам да се включи този обект — построяване на училище — с една сума от 50 или 60 хил. лв., но да се почне изграждането на това училище, нуждата от което е много голяма.

Второ. В гр. Плевен ние почти нямаме бюджетни средства за изграждане на жилищни блокове. За такъв строеж отделяме главно средства по линията на кооперативното строителство, колкото можем. А в Плевен е много крещяща нуждата от жилища.

Ето защо аз моля и предлагам да се включи по линията на капиталното строителство сумата 200 хил. лв. за строеж на жилища в гр. Плевен през 1965 г.

Другарки и другари народни представители! Излагайки горните съображения и правейки съответните предложения, които моля да се имат предвид от Народното събрание при окончателното приемане на плана и бюджета за 1965 г., аз заявявам още един път, от мое име, като народен представител, и от името на трудещите се в Плевенски окръг, че ние подкрепяме плана и бюджета, ще направим всичко за тяхното реализиране през 1965 г. и аз ще гласувам за тях. *(Ръкопляскания)*

Председателстващ Екатерина Аврамова: Има думата народната представителка др. Радка Георгиева.

Радка Георгиева: *(От трибуната)* Другарки и другари народни представители! Работничка съм в ДВТК Г. Димитров. Работя на три смени. Стремя се в обществената си дейност да бъда такава, че да заслужи голямото доверие, което са ми гласували моите избиратели.

Напоследък пред мен се поставиха сериозни за разрешаване задачи, които в настоящия етап не са по възможностите на нашия градски и окръжен народен съвет. Същите аз отнесох дотук и отговор получих, но понякога отговорът не е достатъчно убедителен, за да останат хората доволни. Затова аз пожелах да поставя въпроса на самата сесия. Въпросът се касае до следното:

От няколко години на сесиите на ГНС Сливен се поставя въпросът за строеж на сграда за старчески дом, тъй като старците се помещават в две отделни сгради, от които едната е много стара, в стая спят по 12—13 души, в другата сграда няма никакво дворно място и старите жени стоят по улицата, а между тях има и болни, парализирани. Затова моите избиратели предлагат да се построи старчески дом в северонизточната част на града сред хубава природна местност, където ще има възможност да се определят свободни площи за овощна и зеленчукова градина, цветни градини за работа и приятна почивка на старите хора. Затова ние настояваме не за 1970 г., както ни се отговори оттук, а през 1965 г. да бъде заплануван строежът на старчески дом.

Съвсем сериозно поставяме въпроса за строеж на месокомбинат, от какъвто има извънредно голяма нужда насе-

лението на нашия град. Вместо за 1966—1967 г. ние предлагаме да се запланува по бюджета за 1965 г.

Искам да се изкажа и по издаденото 361. разпореждане на Министерския съвет, което засяга пряко нашия окръг.

Това постановление цели да се ускори строителството на ТЕЦ Марица-изток 2. То задължава Главното управление на пътищата в България да асфалтира пътя Раднево — Пет могили — Новоселец — Радецки с дължина 13 км през нашия окръг.

По данни на Главното управление на пътищата приблизителната стойност на обекта е 680 хил. лв., 50% от лимитите е за сметка на Комитета по енергетиката, 30% от Пътно управление и 20% трябва да се дадат от Сливенски окръг.

Съответната част, която Сливенски окръг трябва да даде през 1965 г., е 136 хил. лв. По сборния бюджет на окръга за 1965 г. обаче за ново строителство на пътища се предвиждат едва 91 хил. лв., сума, която ще се използва за най-належащите нужди на ниското строителство в окръга. Ето защо предлагам при приемането на държавния бюджет за 1965 г. да се предвидят допълнителни средства в размер на 136 хил. лв., за да се осигури направата на шосето и се осигури изпълнението на постановлението.

Втори въпрос. На 28. I. 1964 г. Политбюро на Централния Комитет на Българската комунистическа партия прие решение за подобряване работата на партията сред турското население. За сведение в Сливенски окръг имаме пет съвета с над 30 селища с повече от 15 хил. жители чисто турско население. В това решение се предвижда бързото икономическо и културно развитие на турските райони — строителство на промишлени и други предприятия, електрификация, водоснабдяване, строителство на училища, читалища, детски заведения и други.

Изпълнителният комитет на окръжния народен съвет и бюрото на окръжния комитет на Отечествения фронт въз основа посоченото решение на Политбюро на Централния комитет на Българската комунистическа партия изградиха специални комисии, които проучиха на място състоянието на пътищата, електрификацията, училищата, търговската мрежа, водоснабдяването, културното и ниско строителство в планинския, изостанал в икономическо отношение район на окръга.

От проучванията на комисиите се установи, че наистина лошо е състоянието на междуселските пътища, свързващи селищата, които влизат в състава на тези села, като Божевци — Изгрев, Орлово — Тича, Бал — Вьглен, Тича — Филаретово, Ст.-река — Средорек, моста на р. Камчия между Филаретово — Топузово и др.

Все още не са електрифицирани селата Топузово, Орлово, Остра могила, Братан, а електрическата мрежа в селата Тича, Ябланово, Филаретово, Малко село не достига до крайните квартали.

С малки изключения повечето селища в турския район на окръга не са водоснабдени. Лошо е състоянието на улиците в тези селища.

Децата в редица селища учат в крайно неподходящи похлупени, нехигиенични помещения, като тези в селата Новачево, Средорек, Орлово, Малко село, Топузово, Вьглен и др. Редица селища нямат подходящи стаи за здравни служби.

Няма читалищни домове в големите турски села Стрелци, Ябланово, Бяла паланка, Филаретово, Средорек.

Ръководейки се от решенията на Политбюро на Централния комитет на Българската комунистическа партия от 28. I. 1964 г. и въз основа горните констатации на комисията, изпълкомът на окръжния народен съвет и окръжният комитет на Отечествения фронт приеха подробни мероприятия за по-бързото икономическо и културно развитие на селищата с турско население от Сливенски окръг на съвместно заседание на 15. IV. 1964 г.

Тези мероприятия бяха направени достойно на местните ръководители и на населението от турските общини от окръга с уверение, че ще се осъществят в течение на 1964—1965 и 1966 г.

Част от мероприятията изпълкомът почна да осъществява още тази година съобразно възможностите на окръжния бюджет за 1964 г.

В началото на месец ноември т. г. стана гласуването на проектобюджетите на окръжните съвети за 1965 г. Средствата, които се предвиждат по проектобюджета за 1965 г. на Сливенски окръг за благоустройствени мероприятия на населените места, са крайно ограничени. От тях едва ли ще може да се отделят средства за осъществяване приетите и широко разгласени мероприятия за по-бързото икономическо и културно развитие на селищата с турско население от окръга.

Въз основа на горензложеното предлагам да се разгледат от комисията и внесе предложение в Народното събрание по сборния бюджет на Сливенски окръг за 1965 г. да се отпуснат допълнително 500 хил. лв. извънлимитни средства за ново строителство по раздела Комунално стопанство и благоустройство.

С настоящото молим да се вземе под внимание предложението ни, с което ще се даде възможност да се приложи политиката на партията и правителството за подобряване положението на турското население в Сливенски окръг.

Предложения народностопански план и бюджет за 1965 г. одобрявам, ще гласувам за тях и ще работя за тяхното изпълнение. (*Ръкопляскания*)

Председателстващ Екатерина Аврамова: Има думата за изказване по законопроектите народният представител и министър на правосъдието Петър Танчев.

Министър Петър Танчев: (*От трибуната*) Другарки и другари народни представители! Проектопланът и проектобюджетът за 1965 г., които обсъждаме, са съставени в съответствие с историческите Директиви на Осмия конгрес на Българската комунистическа партия и осигуряват по-нататъшното все-странно развитие на последната година от нашата четвърта петилетка.

Кои положения правят силно впечатление и заслужават да се подчертаят?

Преди всичко трябва да се подчертае, че проектопланът и проектобюджетът за 1965 г. имат здрава изходна база. Тази база е резултат на успешното изпълнение и преизпълнение на плана и бюджета за 1964 г. Юбилейната 1964 г. нашият народ изпраща със значителни нови успехи в икономическото развитие на страната. В областта на промишлеността до края на м. ноември планът е преизпълнен с около 150 млн. лв. Очертава се през 1964 г. промишлената продукция да нарасне с около 11% в сравнение с 1963 г. Това е голямо постижение за развитието на нашата промишленост.

В областта на селскостопанското производство е осигурен прираст с около 8%, което представлява също така значителен успех на нашето социалистическо селско стопанство. Данните показват, че добитата продукция през тази година ще надхвърли с повече от 200 млн. лв. производството за 1963 г.

През 1964 г. ние получихме средно от декар пшеница 175 кг. При това трябва да се има предвид, че големи райони в Северна България бяха нападнати от житната дървеница. Редица окръзи и трудово-кооперативни земеделски стопанства получиха високи добиви от пшеница, а Бургаски окръг получи над 300 кг от декар. Ние получихме царевича за страната средно от декар 304 кг, а Толбухински окръг получи над 380 кг. В сравнение с 1963 г. е добита 300 хил. т царевича повече. Тази година се получи рекорден добив от тютюн. За пръв път в страната е произведен над 120 хил. т тютюн. Средният добив на домати достигна около 3 т от декар. Изградени бяха 469 хил. дка нови поливни площи. Увеличи се производството на мляко, вълна, яйца, месо и други. Подобри се организацията на изкупуването на селскостопан-

ските произведения и това създаде стабилност на стоковите фондове, свързани със снабдяването на населението.

През 1964 г. се очертава да бъдат въведени в действие над 517 мввт. нови електропроизводствени мощности. Бяха завършени в чест на 20-годишнината от социалистическата революция стотици нови обекти.

Държавният бюджет, в който като огледало се отразяват успехите на икономиката на страната, също приключва с добри резултати. Това създава още по-голяма стабилност на нашето финансово икономическо положение и на нашата национална валута — българския лев.

Заслужава също да се отбележи фактът, че през 1964 г. бе постигнат значителен растеж на производителността на труда. Националният доход се очертава да достигне около 6 млрд. лв. В сравнение с 1939 г. националният доход бележи 4 пъти увеличение. Това е най-важният показател за крупните успехи на нашата икономика. Това са големите резултати от политиката на народната власт.

Всичко това ни показва колко е здрава изходната база на нашия план и бюджет за 1965 г. На такава здрава изходна база се изгражда държавният народностопански план, който чертае нови върхове в областта на промишлеността и селското стопанство, в растежа на образованието и културата, във всестранното развитие на страната.

На второ място, в плана и бюджета за 1965 г. прави впечатление ръстът и структурата на капиталовложенията, които възлизат на крупната сума 1640 млн. лв. Това представлява около 25% от националния доход. Като се вземе предвид, че през 1956 г. ръстът на капиталовложенията бе 548 млн. лв., то вижда се, че сега те са три пъти повече. Тъкмо това изразява нарастващите икономически възможности на страната.

Основната част от капиталните вложения, над 50% от целия размер на лимитните капитални вложения, се насочва за най-крупните национални обекти, които имат решаващо значение за по-нататъшната индустриализация на страната. Лимитните капитални вложения за електропроизводство нарастват спрямо 1964 г. с около 35%; за каменовъглената промишленост с 30%; за химическата и каучуковата промишленост с 54%. Същевременно нови крупни суми, около 350 млн. лв., се заделят за повишаване на мероприятията в селското стопанство. Като се има предвид обаче, че за изграждането на химическите заводи и заводите за селскостопански машини се заделят крупни суми, то средствата за развитието на селското стопанство всъщност са още по-големи.

На тези две основи — наличната материално-техническа база в края на 1964 г. и новата материално-техническа база, която ще се създаде през 1965 г., се гради цялото по-ната-

тъшно развитие на нашата промишленост, на нашето селско стопанство, на цялото социалистическо строителство.

На тези две основи се гради както набелязаният растеж на промишленото и селскостопанското производство с повече от 1100 млн. лв., така и растежа на националния доход с повече от 460 млн. лв. спрямо 1964 г.

На тези две основи се гради също така растежът на реалните доходи на населението и материалното и културното благоденствие на народа.

През 1965 г. се предвижда промишлеността да създаде продукция за 8,2 млрд. лв., или с около 9,6% повече от 1964 г.

Особено радостно е обстоятелството, че с плана се осигурява по-нататъшното задълбочаване на специализацията в машиностроенето. Производството на електрокари през 1965 г. ще достигне 17 550; на електротелфери — 22 950; на електромотори — 511 хил.; на акумулатори — 850 хил.; на стругове — 3426; на трактори и шасита — 3912; на товарни вагони — 1858 и др.

През 1965 г. се набелязват мероприятия за усвояване на нови машини и съоръжения. Около 30% от нашия износ през 1965 г. ще бъде от машини. Българските машини са вече известни не само в социалистическия лагер, но те се изнасят и в Куба, в близкия Изток, в Африка и някои капиталистически страни. Това са първи и големи успехи за българското машиностроене. Тези първи и значителни успехи на българското машиностроене се развиват под благотворното влияние на СИВ и преди всичко с помощта на великия Съветски съюз.

Трябва да кажем обаче, че пред работническите колективи в промишлеността и машиностроенето като централен въпрос стои въпросът за качеството на продукцията. Борба за високо качество на световно равнище, внедряване последните новости на техническия прогрес и във връзка с това повишаване производителността на труда. В това отношение ние трябва още упорито и дълго да работим. Ние не се съмняваме обаче, че нашите работнически колективи и многобройният млад отряд на българската техническа интелигенция ще се справи с тези важни и отговорни задачи.

Планът прави впечатление с предвидения растеж на електроенергията, която през 1965 г. ще достигне до 10 млрд. квтч., с добива на въглища над 29 млн. т, с преработката на нефт над 2660 хил. т и др. Това са високи показатели, които бележат нова крачка по пътя на нашето индустриално развитие и характеризират онези дълбоки изменения, които настъпиха в нашата икономика през годините на народната власт. И въпреки този голям ръст въпросът за електроенергията и въпросът за топлинния баланс остават като тясно място в развитието на нашата икономика. Това налага всич-

ки предвидени мероприятия във връзка с енергийния и топлинния баланс да бъдат срочно и точно изпълнявани. Нужна е пълна мобилизация на всички сили, които работят за решаването на тези изключително важни въпроси на икономиката.

Другарки и другари! Държавният народностопански план за 1965 г. поставя пред селското стопанство изключително важни задачи за решаване. Предвижда се обемът на селскостопанското производство да достигне 3091 млн. лв. Това означава, че пред тружениците от селското стопанство стои задачата да увеличат през 1965 г. селскостопанската продукция с повече от 250 млн. лв., или с около 8,9%.

Пред нашите кооператори и кооператорки са поставени големи задачи за изпълнение. Средните добиви от декар за основните селскостопански култури се набелязват да бъдат следните: пшеница — 205 кг; царевича — 305 кг; слънчоглед — 151 кг; захарно цвекло — 2400 кг; домати 3100 кг; десертно грозде — 855 кг и други.

За решаването на тази задача се създават необходимите материално-технически предпоставки.

Планира се машинният парк на селското стопанство да бъде увеличен с 3269 трактора (приравнени към 15 к. с.), 352 царевични комбайна, 805 камиона, 5148 ремаркета и други селскостопански машини. Ще бъдат доставени нови 40 самолета, които са много необходими за нуждите на селското стопанство. До началото на поливния сезон поливните площи ще се увеличат с нови 559 хил. дка. С това те ще достигнат до 20% от обработваемата площ за страната.

През 1965 г. ще продължи строителството на големите напойтелни системи: Бяла Слатина — за 302 хил. дка, Шишманов вал — за 132 хил. дка, язовир Винаца, напойтените системи Лом-запад — за 182 хил. дка, Станево — за 127 хил. дка, Юпер-Бисерци — за 135 хил. дка, Средна Тунджа — над 1 млн. дка, Тракиец — за 410 хил. дка и редица други обекти.

През 1965 г. ще бъдат доставени на селското стопанство 360 хил. т минерални торове в активно вещество, като за площ от около 2800 хил. дка пшеница се осигуряват по 70—80 кг торове на декар. Това се прави за първи път в таква размери в нашето селско стопанство. С бързи крачки ние засилваме химизацията. Строят се, както е известно на всички ни, крупни химически заводи, които ще създадат нов етап в развитието на нашето селско стопанство.

Планът за 1965 г. поставя сериозни задачи и пред животновъдството. Продукцията от същото трябва да надхвърли 1 млрд. лв. Всеизвестно е, че за развитието на животновъдството важна роля играе фуражната база. В тази насока години наред се срещат големи затруднения. Трябва със

задоволство да отбележим, че за 1965 г. се очертават известни подобрения. Те са резултат, от една страна, на постигнатите по-добри добиви на фураж през 1964 г. и, от друга, на влизането в действие на нови мощности за производство на комбинирани фуражи и пълноценни смески.

За 1965 г. се предвижда производство на 1 млн. т пълноценни фуражни смески. Голяма част от тази продукция ще осигурят влезлите в действие два завода за белтъчно-биоконцентратни смески в Толбухин и Костинброд и двата завода за фуражни дрожди в Долна Митрополия и Разлог, които през 1965 г. ще действуват с пълен капацитет. Планът за 1965 г. осигурява изграждането на още 3 фуражни завода. Модерната фуражна промишленост, която ние изграждаме, безспорно е решителна стъпка за разрешаването на фуражния проблем в страната. Тези новосъздадени производствени мощности дават възможност през 1965 г. да бъдат стопроцентово задоволени нуждите от фуражни смески за птиците, на 90% за свинете, на 50% за кравите и т.н. Въпреки всичко това за разрешаването на фуражния проблем ние трябва още много да работим за събирането, обработката и използването на фуражите.

За бързото увеличаване на производството на птиче месо и яйца важна роля ще изиграят и предвидените за строеж модерни птицеферми край София, Русе, Стара Загора и Толбухин. Само птицефабриката край Костинброд, която ще бъде построена през 1965—66 г., ще осигурява производство на 5 млн. пилета и на 20 млн. броя яйца годишно.

Когато говорим за селското стопанство, ние не бива да изпускаме възможностите и резервите на личното стопанство. През последните години се полагат големи грижи за съчетано развитие на общественото и личното селскостопанско производство.

Трябва да се знае, че при наличието на повече от 1 милион селски дворове ние можем да имаме още по-силно развито птицевъдство, свиневъдство, овцевъдство и краварство.

В това отношение личното стопанство има голямо значение не само за натуралното снабдяване на кооператорите, но и за изнасяне част от тази продукция на пазара.

Разглеждайки въпроса за селското стопанство, със задоволство трябва да отбележим, че успехите, които то постигна, и големите възможности, които се откриват пред него, се дължат на историческите решения на Априлския пленум от 1956 г. В сравнение с 1956 г. чистата селскостопанска продукция през 1964 г. бележи увеличение над 40%. Доходите на кооператорите нараснаха два-три пъти. Българските кооператори и кооператорки получиха пенсии, а слабите трудово-кооперативни земеделски стопанства получиха гарантиран минимум в заплащането на трудовия ден. Тези големи ре-

зултати се дължат преди всичко на отстраняване на субективизма в ръководството на селското стопанство. Те са резултат от влягането на крупни суми в изграждането на материално-техническата база на селското стопанство. Те са резултат от заслуженото внимание към материалните стимули.

Успехите в селското стопанство имат голямо значение за снабдяването на населението с редица изключително важни хранителни продукти и важни суровини за промишлеността. Резултатите от селското стопанство имат голямо значение за стабилността на пазара и повишаване жизнения стандарт на народа.

Всеизвестно е, че химията може да даде всякакви видове продукти, но химията още не може да направи месо, мляко, сланина и други селскостопански произведения.

През 1965 г. в сравнение с 1964 г. на населението ще бъдат продадени в повече стоки за 220 млн. лв. Ще се увеличи продажбата на месо, на ориз с 10%, на яйца с 14,3%, на памучни тъкани с 13,6%, на телевизори с 25%, на хладилници с 64,3%. Ще бъдат внесени 10 хил. леки коли и други. Същевременно през 1965 г. ще се построят десетки хиляди нови жилища и ще се разширят значително комунално-битовите услуги на населението.

Другарки и другари народни представители! Тези големи резултати в областта на селското стопанство и промишлеността са достатъчно и силно доказателство за правилната икономическа политика, която Централният комитет на Българската комунистическа партия провежда след Априлския пленум. С тази политика на Българската комунистическа партия са кръвно свързани и техните верни съюзници от БЗНС, защото тя отговаря на техните жизнени и коренни интереси. Няма сила, която може да раздели комунисти и земеделци, защото те са свързани и се борят за една и съща политика, имат една и съща цел — изграждането на нова социалистическа България. Затова сдружените земеделци дават всички свои сили за пълното тържество на политиката и линията, която следва Централният комитет на Българската комунистическа партия.

През 1964 г. сдружените земеделци в изпълнение лозунга на XXX конгрес на БЗНС обещаха да получат надпланова продукция за 30 млн. лв. и получиха над 32 млн. лв.

При обещание 16 млн. кг ориенталски тютюн те произведоха над 28 млн. кг, като 1635 сдружени земеделци произведоха по 1 тон тютюн, а 72 — повече от 2 тона.

Произведени бяха също така над плана 16 млн. кг пшеница и 35 млн. кг царевица.

Сдружените земеделци предадоха над 30 хил. прасета на държавата.

От 100 хил. кооператори сдружени земеделци през 1964 г. се проявиха като високодобивници около 70 хиляди.

Още много дела говорят за това, че сдружените земеделци със своята работа служат за пример в трудово-кооперативните земеделски стопанства.

И ако ние искаме да изясним въпроса за безрезервна подкрепа от сдружените земеделци на политиката на Централния комитет на Българската комунистическа партия, то трябва да кажем, че основата, върху която се изгражда тази братска дружба между комунисти и земеделци, е правилната икономическа политика на партията към българското село след Априлския пленум. Сдружените земеделци се гордеят, че са верни съюзници на такава героична партия, която така последователно провежда историческите решения на XX и XXII конгрес на великата КПСС.

Както не веднъж председателят на Министерския съвет др. Тодор Живков е подчертавал, нашето правителство провежда и ще провежда политика на мирно съвместно съществуване. То прави всичко възможно за развитието на мирните добросъседски отношения между балканските страни за установяване на траен мир на Балканите.

Другарки и другари! Няма съмнение, че нашият народ ще вложи всички сили за изпълнението на плана за 1965 г., тъй като набелязаните в плана задачи отговарят напълно на неговите жизнени интереси и затова ви приканвам да гласувате за приемане на проектоплана и бюджета за 1965 г. *(Ръкопляскания)*

Председателстващ Екатерина Аврамова: Има думата народната представителка Роза Смилянова.

Роза Смилянова: *(От трибуната)* Другарки и другари народни представители! Настоящата сесия на Народното събрание разглежда държавния народностопански план и бюджета за 1965 г. Споделям мотивите към двата законопроекта, изложени в докладите на председателя на Държавния комитет за планиране др. Апостол Пашев и на министъра на финансите др. Димитър Попов. И двата законопроекта отговарят на основните изисквания на социалистическото развитие на нашата страна.

Предложените законопроекти показват по безспорен начин огромния ръст на нашата икономика и култура, големите възможности и резерви, които разкрива социалистическата система за ускореното развитие на народното стопанство, за установяване на нови, по-високи темпове на придвижване напред към окончателното построяване на социалистическото общество и за преминаване към неговата по-висша фаза — комунизма.

Планът за 1965 г. е продължение на икономическата политика на партията, провеждана след Априлския пленум на Осмия конгрес на Българската комунистическа партия. Той е напрегнат, но реален, съобразен с нашите сили и възможности.

Аз нямам намерение да правя преценка на предложените законопроекти, тъй като това направиха някои от изказващите се, които подчертаха същността и огромното значение на плана и бюджета за по-нататъшното развитие на нашата икономика и култура.

Ето защо позволете ми да се спра накратко на основните резултати, които постигнаха трудещите се от нашия район през 1964 г. в селското стопанство, и да поставя някои въпроси на вниманието на Народното събрание.

Под ръководството на партийните комитети и общинските народни съвети, при близката помощ на окръжния комитет на Българската комунистическа партия и на окръжния народен съвет, трудещите се от обединените кооперативни стопанства — Сандански и Склаве, завоюваха големи успехи и осигуриха изпълнението на производствено-финансовите си планове и поетите пред партията и правителството обещания.

Така например ТКЗС — гр. Сандански, в резултат на упорития труд на кооператорите преизпълниха плана за тютюна със 150 т, доматиите — с 600 т, прасковите — с 410 т, лозята — винени и десертни — с 260 т.

Големи грижи бяха положени от страна на ръководството на стопанството и за по-нататъшното укрепване на животновъдството, в който отрасъл имаме ръст в млеконадоя и добива на вълна. Такива и по-големи успехи завоюваха в някои отрасли и дейности и кооператорите от обединеното трудово-кооперативно стопанство в с. Склаве.

За постигането на тези успехи в селското стопанство решаваща роля изиграха жените-кооператорки, онези скромни труженички — високодобивнички в тютюна и зеленчукопроизводството, които най-късно лягат и най-рано стават.

Другарки и другари народни представители! На провежданите срещи с избирателите в района бе изразено пълно съгласие с политиката на нашата партия и правителството. Освен това бяха поставени и някои въпроси, които считам, че заслужават необходимото внимание и намесата на съответните органи и институти.

Един от основните въпроси е въпросът за настаняването на трудоустроените лица на работа у нас. С построяването на ногаленовия завод в гр. Сандански, за който има решение от правителството, една част от тях ще бъдат настанени на работа. Обаче трябва да отбележим, че засега техният брой се увеличава, а нашите възможности в момента са ограничени.

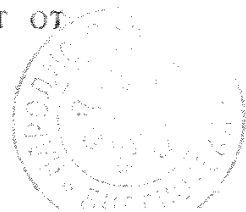
В гр. Сандански има една кооперация, в която работят 63 души с намалена работоспособност. При това положение в нея не могат да бъдат настанени всички трудоустроени лица, още повече, че в края на всяка година се извършват съкращения поради липса на основни и спомагателни материали. Това налага обемната работа на кооперацията да се разшири, да се разкрият нови дейности, което ще позволи тя да поеме голям брой трудоустроени лица, с което ще разреши един жизнен, проблемен въпрос на нашия район.

Ето защо се обръщам с молба към Бюрото на Народното събрание да препоръча на др. Васил Райдовски да внесе това предложение пред ръководството на Централния съюз на трудово-производителните кооперации, за да може още през 1965 г. нашата кооперация да отговори на нуждите на трудоустроените лица в гр. Сандански.

Заслужава внимание и въпросът за нормирането и заплащането на труда в тази кооперация. Утвърдените норми са уеднаквени с тези в другите кооперации, без да се има предвид намалената работоспособност на работниците, което довежда до сравнително ниско заплащане на труда. Известна част от работниците в стремежа си да достигнат дневните си норми се преуморяват, разболяват се и често отсъствуват от работа. А това довежда до неизпълнението на плана през отделните месеци и тримесечия на годината. В това отношение считам, че е крайно време да се изпълнява 128. постановление.

В предложените законопроекти е отразена голямата грижа на партията и правителството за по-нататъшното развитие на здравеопазването в нашата страна. Непрекъснатото подобряване на материалното благосъстояние на трудещите се, откриването на широка мрежа почивни станции, балнеосанаториуми, благоустрояването и хигиенизирането на населените места и други — такава е политиката, която е следвала и следва нашата партия и народната власт.

За разкриване на почивни станции и балнеосанаториуми прекрасни условия съществуват и в Благоевградски окръг и по-конкретно в гр. Сандански. Този въпрос е поставян не един път на вниманието на Държавния комитет за планиране, Централния съвет на профсъюзите и в последно време и пред Бюрото на Народното събрание. Още повече за построяването на балнеосанаториума в града има изработен план, проектосметна документация и определен терен. При всички срещи с избирателите, когато съм разяснявала решенията на Народното събрание, винаги съм изтъквала, че строителството на въпросния балнеосанаториум е предстоящо. За съжаление обаче и за 1965 г. обектът е снет от плана.

Ние считаме, че ще е правилно още един път да се помисли по този въпрос. Защо? — Затова, защото както в гр. Сандански, така и в целия Благоевградски окръг има всички необходими условия за разгръщане на богатата мрежа от санаторно-курортни заведения. Съчетаването на прекрасните климатико-географски особености на гр. Сандански с изобилието на минерални води създават чудесна основа за развитието на града в тази насока.

При това трябва да припомним, че далеч назад в миналото още проф. Моллов е изтъквал климатичните особености на района по поречието на река Струма като най-подходящо място за балнео- и климатично лечение на болни от ревматизъм. По-късно редица изтъкнати наши medici, като проф. Цончев, проф. Николов и Гизъов и други многократно са изтъквали предимствата на нашия климатичен юг за лечението на ревматизма, бронхиалната астма и другите заболявания на дихателните пътища и белите дробове.

Верността на тезата на посочените изтъкнати наши учени бе потвърдена от натрупания опит в обединената градска болница в Сандански върху лечението на астматично болните, изпращани от клиниките в София. Този опит по категоричен начин сочи, че климатичните особености на курорта Сандански са най-подходящи за климатично лечение на болни от бронхиална астма и други хронически специфични заболявания на белите дробове и горните дихателни пътища.

Разкриването на климатичния балнеосанаториум в гр. Сандански от 1. I. 1962 г., макар и със 70 легла, създаде възможност за по-нататъшно обогатяване на опита по лечението на болни с бронхиална астма и други хронични и специфични заболявания на белите дробове и горните дихателни пътища, а също така и на болни със заболявания на дихателния апарат.

За времето от 1. I. 1962 г. до 30. X. 1964 г. през балнеосанаториума са преминали на лечение над 3400 души. От тях 70% са били болни от бронхиална астма и други хронични и специфични заболявания на белите дробове и горните дихателни пътища, 21% — със заболявания на органите на движението и само 9% с други заболявания.

При грамадното болшинство от болните още с пристигането им пристъпите са се прекратявали спонтанно само благодарение на благоприятното въздействие на климатичните особености на курорта. Подобни са резултатите от климатичното лечение на болните с други хронични и специфични заболявания на белите дробове и горните дихателни пътища. От преминалите 1270 души болни от тази група за лечение в курорта около 90% от тях са получили подобрене. И при тази група в грамадното си болшинство болните получават облекчение по отношение оплакването им от за-

дух, кашлица, лесна умора, тежест на гърдите и др. Самочувствието на болните се повишава, движението им се облекчава — става по-леко и по-свободно. При това трябва да подчертаем, че обстановката, при която са поставени болните, е примитивна, без каквито и да са условия.

Възможностите, които предлагат в тази насока съществуващите климатични условия с разкритите 70 легла за възрастни, са крайно ограничени. Разкриването на още 30 легла за деца през настоящата година ще запълни една празнота, но с това далеч няма да бъде разрешен актуалният въпрос за осигуряване достатъчен леглови фонд в курорта за задоволяване нуждите на болните.

Повече от наложително е да се създаде солидна база в курорта Сандански със съвременна битова обстановка за успешното лечение на болните с посочените по-горе заболявания.

Ето защо предлагам въпросът за строежа на балнеосанаториум на Централния съвет на професионалните съюзи в Сандански през 1965 г. да бъде преразгледан и решен положително.

В рамките на финансовите възможности смятам също така да се ускори изграждането на солидна база за балнеосанаториуми на Министерство на народното здраве и социалните грижи, като съществуващият се разшири значително.

Предлагам също така да се насочат и други ведомства за изграждане собствени бази в курорта Сандански, като по този начин се създават широки възможности на трудещите се да се ползват от прекрасните климатични и балнеолечебни особености на курорта Сандански с оглед подобряване собственото им здраве и трудоспособност.

Поставяйки на вниманието на Народното събрание тези въпроси, позволете ми, другарки и другари народни представители, от тази трибуна да изкажа благодарност на Бюрото на Народното събрание за големите грижи, които то прояви и проявява към нуждите и исканията на трудещите се от Благоевградски окръг, както и за бързото отнасяне на поставяните от нас въпроси до съответните ведомства с оглед правилното им и навременно решаване.

Завършвайки, одобрявам проектоплана и проектобюджета и ще гласувам за тяхното приемане. *(Ръкопляскания)*

Председателстващ Екатерина Аврамова: Думата за изказване има народният представител Петър Димитров.

Петър Димитров: *(От трибуната)* Другарки и другари народни представители! В проектобюджета на Народна република България за 1965 г. се предвиждат разходи за социално-културни мероприятия в размер на 883 931 хил. лв.,

което се равнява на повече от 28% от целия държавен бюджет за 1965 година. Това означава, че в сравнение с бюджета за 1963 г. само за отдела Социално-културни мероприятия се предвижда едно увеличение от 57 924 хил. лв. Това увеличение показва какво е отношението на нашата народна власт към културно-социалните грижи, към науката и изкуството.

При сегашния период на огромните материални нужди за изграждането на така необходимата материална база, на изключително бързото развитие на родната промишленост, това увеличение на бюджетното перо за просветно-културни и социални мероприятия е една подчертана грижа за културното развитие на народа. Разбира се, че това не може все пак да удовлетвори изцяло всичките непрестанно възникващи нужди на нашето бързо нарастващо просветно-културно развитие.

В тоя небивал кипнеж на икономически и културен подем съвсем естествено е всеки наш стопански и културен деятел, във великото дело на социалистическото ни строителство, да счита за свой дълг да бъде предан на задачите, които има да изпълнява. Ето оттук се поражда съвсем естествено при изграждането на нашия социалистически държавен бюджет благородното съревнование: всички искат увеличение на перата, които ги засягат. И почти всички имат право.

Но Държавният комитет за планиране и другарите от финансите не винаги на всичко са съгласни. Те също, в повечето случаи, са прави. Да се установи кое в случая е правдивото не винаги е леко, но да се намери това по-правдиво и по-полезно е необходимо, защото се касае за общото наше народно дело, за народа, за родината. Тук може да помогне само логиката и убеждаването, разбира се, и средствата.

В Комисията по просветата и културата имаше също така случай да се дири упорито къде е правото: дали в горещите настоявания на представителите на просветата и културата да бъдат подпомогнати още по-добре в развитието на нашето учебно дело и култура или правото е в също немалко сериозните грижи на другарите финансисти, които пък имат задължението да внимават да не се сбърка пътят на народната пара и къде по-правилно ще бъдат използвани държавните средства.

Тук искам, без да се спирам на всички отделни случаи, които разгледахме в просветно-културната комисия, да кажа няколко думи, с което считам, че ще бъда по-близо до правдивото.

Според мен предложенията, които представителите на просветата и културата направиха, са скромни, като се имат предвид огромните нужди, които упорито се палат днес за нашето просветно и културно развитие.

Както всички сме дълбоко убедени, че здравата материална база на нашето икономическо развитие е необходимата основа за общия стопански и културен възход, така също не можем да не бъдем убедени, че именно здравата просвета и култура ще ни осигури богато икономическо развитие. Аз знам, че нищо ново няма да ви поднесе, като кажа, че без просветен и висококултурен народ не можем да постигнем висококачествено производство нито в индустрията, нито в селското стопанство. Именно поради това народната власт постигна изключителен успех, като нашата родина е на едно от първите места в света по своето просветно дело.

Но от онова, което разбрах в работата на просветната комисия, се убедих, че е необходимо и възможно нашата народна просвета и култура да се подкрепи още малко в крайно необходимите за нея нужди, които наистина спъват нейното правилно развитие.

Не всичко, което желаем ние, може да се удовлетвори. Но може например да се дадат още повече класни стаи на някои учащи се, които са останали все още при недобри условия за обучение. Можем да им дадем, и е необходимо да направим това, още учебници, които въпреки многото издания все още са в недостиг. Можем и трябва да дадем на нашия трудов народ повече от нашата ежедневна преса и списания, които ще им бъдат много полезни именно като строители на социализма.

Можем да осигурим на родната кинематография исканите помощни технически части за киноапаратите, да кажем коксови и други, за да не бъдат затворени кината през сезона и да загубим както много приходи за нашите финанси, така и онова, което искаме да кажем на народа чрез филмите.

Крайно време е да осъществим вече мечтата за един подходящ за нашата хубава Столица, която стана обект на международни възхвали, приличен културен дом, с представително кино, салони за художествени изложби, помещения за културни прояви и други. В това отношение наистина останахме доста назад. Това ни забелязват и нашите приятели — гости чужденци.

Считам за правилно да бъде завършен строежът на театралните сгради в Благоевград, Търново и Стара Загора, което ще бъде полезно за културното развитие на тия наши известни със своята театрална публика градове, а също и по отношение и финансовите приходи на театрите. Дългото замразяване на капиталовложения в незавършени обекти, и то приходоносни, мисля, че не е правилно.

Считам за правилно да подкрепим искането за Пловдивската народна библиотека. От няколко години вече цялата пловдивска културна общественост очаква да се осъществи изграждането на народна библиотека, която е една от най-богатите, с изключително ценен фонд на книги и художествени материали, които са складирани в подземията, във влагата и в тавански стаи в досегашната библиотека, която е едно негодно старо здание, строено почти в турско време. Да се държи в такова положение ценното библиотечно дело на втората ни столица вече е неоправдано и настояващията на пловдивската общественост според мен са напълно основателни.

Тук искам да отбележа, че е необходимо да се обърне внимание на отговорните другари, от които зависи това, да не спускат толкова напрегнати планове в театралните институти — по 350—400 представления за 8—9 месеца, което ще доведе до физическа и творческа преумора на всички наши артисти, след което няма да имаме нито хубави представления, нито добри приходи от тях.

За посочените искания в помощ на просветата и културата аз мисля, че не се искат много средства. Материалната база и сега трябва да помогне на своите най-верни помощници — науката, просветата и културата, които именно от своя страна ще ѝ осигурят по-бързо развитие и по-солидни икономически ефекти. Онова, което се даде за просветното и културно развитие на народа, ще бъде върнато многократно и морално, и материално.

Просветени и културни строители на социализма няма да допускат производствени бракове, които спъват нашата икономика. Те ще създадат само здрава и изящна продукция, която ще радва и изпълва с гордост народа ни, ще възхищава още повече всички наши приятели по целия свят, а ще носи и ценна валута.

Аз съм убеден, че представеният държавен бюджет за 1965 г. върви по една правилна, възходяща линия, като отразява грижите на партията и народната власт за все по-бързото изграждане на социалистическото ни строителство и неговия сигурен стопански и културен възход. Това е гаранцията за благоденствието и щастливото бъдеще на народа ни.

Поради това мое дълбоко убеждение ще гласувам за бюджета за 1965 г. (*Ръкопляскания*)

Председателствуващ Екатерина Аврамова: Другарки и другари народни представители! Бюрото предлага тазсутришното заседание да приключи.

Предлагам разискванията по двата законопроекта да продължат днес след обяд от 15 часа.

Има ли друго предложение? — Няма.

Който е съгласен с това предложение, да гласува. Мнозинство, приема се.

Закривам заседанието.

(Закрито в 13 часа)

Подпредседатели: д-р П. Костурков

Ек. Аврамова

Секретар: Ив. Мирчева

Парламентарен стенограф: Ст. Стоянов